МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТАI

СЕРДАЛО

свет

№ 22 (2543)
Ера 16 март 1961 шу
Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

Баьх долча латто еррига ший торонаш гучайоах

АКМОЛИНСК, 13 март. (ТАСС). Тахан хьайийлар Казахстана Целинни края юрта боахама дикагIа болча болхлой совещани. Цу совещане балха юкъе дакъа лоацаш ва ССКП ЦК-а Хьалхара секретарь, СССР-а Министрий Совета Председатель новкъост Н. С. Хрущев, хIаьта иштта республика партийнии советскии органий кулгалхой а.

Целинни края 1200 совгIа дикагIа вола саг венав цу совещане. ДIахо йодача хана края совхозашкеи колхозашкеи юрта боахама продукташ дукхагIа яхара балхах дола дош дувцаргда цар.

ВорхI шу даьннад Коммунистически парте лоIамах, Никита Сергеевич Хрущева инициативах Целинни крае эггара хьалха боал баьккхача хана денз. Казахстана баьх долча латто цу хана хIама ца эшшаш кхо миллиард пунт ялат деннад Цаьхенна. СССР-е доаккхача дерригача товарни ялатах пхелагIа дакъа ялат доаккх хIанз Целинни края.

Мехка цу йоккхача районе вурийтта миллион гектар баьх дола латта ахаро доккхий хувцамаш даьд. Наггахьа мара сага ког тIа ца отташ хиннача цу моттиге хьахиннай хIанз 506 совхози 412 колхози, керда поселкаш, машиннаькъаш, автомобильни наькъаш, йоккхий элеватораш.

ДIаьхденна а чIоагIа а тIоараш техар совещане хиннараша президиуме Н. С. Хрущев гучаваьлча.

Совещани хьайийлар Казахстана КП ЦК-а секретара Д. А. Кунаева. ЧIоагIа раьза а болаш совещане хиннараша Сийлен президиуме хержар Н. С. Хрущев керте а волаш йола ССКП ЦК-а Президиум.

Эггара хьалха къамаьл дир Казахстана КП Целинни крайкома секретара Т. И. Соколова.

Соколовна тIехьа къамаьлаш дир: парте Кустанайски обкома секретара **А. М. Бородина**, парте Къилбаседа-Казахстански обкома секретара **Н. И. Журина**, парте Кокчетавски обкома секретара **С. М. Новикова**, Павлодарски облисполкома председатела **Д.-Б. Джангозина**, Кустанайски областа «Железнодорожный» совхоза директора **З. А. Франка**, Павлодарски областа № 23 йолча совхоза хьажкIаш лелаечо **К. Жапарова**, целинникаш болча хьоашалгIа венача Алтаерча «Страна Советов» яхача колхоза бригадира **А. А. Беккера**, целинни края Ярославски совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира **М. Е. Довжика**, цун хеза селекционер волча юртбоахама IилмаI Казахски Академе академика **В. П. Кузьмина**, кхычар а.

ШоллагIча дийнахьа совещане къамаьлаш дир: Кокчетавски областа «Раздольный» яхача совхоза къонача болхлочо **М. И. Герлинскаяс**, парте Амангельдински райкома (Кустанайски область) секретара **О. Козыбаева**, целинникаш болча хьоашалгIа венача алтайски агронома **Н. И. Чеканова**, академика **Т. Д. Лысенкос**, Баранкульски района «Чулаксандыкски» совхоза тIулаш дIакхувлачо **Абдуали Самайбаева**, Павлодарски областа Ленина цIерахча совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира **И. Д. Назаренкос**, Казахски ССР-а совхозий министра заместитела **А. А. Пака**, «Атбасарский» совхоза жа Iуно, Алма-Атински зооветеринарни института 5 курса студента-заочника **А. Ахметжанова**, армянийн Iилмахочо **А. А. Байбуртцяна**, Алтайски юрта боахама Iилма-тохкама института директора **Г. А. Наливайко**, комсомола Целинни крайкома секретара **Ю. Г. Подтыкайлова**, кхычар а.

Совещане къамаьл дир ССКП ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела новкъоста Н. С. Хрущева. ЧIоагIа теркам тIа а бохийташ цун къамаьлага ладийгIачар юкъ-юкъе дIаьхдаь тIоараш дийттар.

Новкъоста Н. С. Хрущева къамаьла трансляци йир Советски Союза дерригача радиостанцеша.

Совещане кхайкарал дир Целинни края берригача совхозий болхлошка, колхозникашка, юрта боахама специалисташка. Дерригаш а ворхI шу даьннад, иоах цу документа тIа, бей кIаттIа баккхараи цун Iалаьмате доккхача рузкъах пайда эцараи йола йоккха программа парте дIакхайкаяь. Бахаро цIаьхха а хьахьекхад вай ленински парти гIулакх кIоарггача хьаькъалца леладеши кхоана бакъахьа хургдар довзаши хилар, цIаьхха а эхь даьд коталонца коммунизмага болхача миллионаш болча наха духьала бовла гIиртараш та.

Вайх хIаравар кийча ва партеи правительстваи хьинар долча бей караберзабаьрий армена хьалхашка оттадаь керда декхараш кхоачащдара лоаттабеча къовсаме шолха, кхолха къахьега.

ХIара гектара тIара махулла дукхагIа юртбоахама продукци вай яккха еза ха хьаэттай, яхаш, тIахьех совещане дакъа лаьцараша края къахьегамхой. Цу гIулакха тоае еза латтанцарча балхий порядок, лакхъе еза латтанцарча балхий культура, балха юкъеяхьа еза дикагIйола агротехника, нийса е еза севообороташ, тоабе беза фу леладара болх, лоацъе еза ялаташ дIадувши чуэцаши йола ха, геттара дика чакхдаха деза кхашкара балхаш, дебаде деза хьайбаш, дукхагIа яха еза царгара продукташ.

Совещане дакъа лаьцараша партии правительствои тешаю ССКП ЦК январски Пленума исторически решенеш кхоачашъяра, юрта боахама продукташ йоахилга дикка лакхдара шоай беррига низ тIабохийтаргболгах, ССКП XXII съезда кердача, доккхийча къахьегама толамашца накъа гIоргболгах.

Берригаш раьза а болаш Советски Союза Коммунистически парте Централни Комитетага моархшал луш дола письмо тIаэц.

Целинни края юрта боахаме хьалха латтарий Совещане цу тIехь чакхбоаккх ший болх.

Иштта лакхлу къахьегама овсарле

Шийна хьалхашка оттадаь боахама декхараш кхоачащдара чIоагIа къовсам лоаттабу Совнархоза гIишлош еча управлене производственни предприятей контора коллективо. Цу балха къаьстта дика дакъа лоац контора рационализатораша.Ерригача конторе 90 гаргга рационализатор ва. Царна юкъе ба № 1 йолча дахчах хIамаш еча цеха механик А. Мальсагов, слесараш А. Войнов, И. Кликов, Г. Золотухин, В. Никулин, газосварщик Н. Семенкин, № 4 йолча аьшкбетонни цеха механик Г. Табаев, иштта кхыбараш а.

ДIадахача шера КПП коллективо 100 рационализаторски предложени яла оттадаьдар, хIаьта царех 37 эзар сом (кердача ахчанца) пайда баргболаш йола 70 предложени балха юкъейоалае. Из декхар тIехкхоачащдаьд рационализатораша. 87 рационализаторо енна 112 предложени — болх беш йолча оборудованена модернизаци ярах, халача балха процессашта механизаци ярах, къахьегама овсарлеи арахецача продукце дикали лакхъярах йола предложени балха юкъейихьай.

Дика лел КПП рационализаторски болх укх шера а. Укх шера январь бетта Совнархозо кхайкаьча рационализацех йолча смотр-конкурсе дакъа лаьцад коллективо. Цехашка хиннача собранешка смотра-конкурса условеш шерра дIайовзийтай болхлошкеи инженерно-технически болхлошкеи. Цул совгIа массайолча хана цехашка рационализаторехи изобретателехи йолаш йола положени дIайовзийтай. Цу гIулакхаша торо хилийтай предприятерча коллектива творчески инициатива лакхъе. Дикка тоаденнад рационализаторски предложенеш телара гIулакх. Иштта, укх шера дIабахача январи феврали шин бетта 37 болхлочои инженерно-технически болхлошеи 61 предложени еннай.

Керттерча инженера нов. Жданова кулгалдеча рационализацеи изобретательстваи бригада 37 предложенега хьежай, хIаьта царех 20 предложени производства юкъейоалае оттаяьй, цул совгIа кхаь предложенега хьожаш а ба.

Укх шера тийннача предложенеех къаьстта теркам тIабахийта мегаргйолаш я № 1 йолча аьшкбетонни хIамаш кийчъеча цеха воккхагIа волча инженера енна предложени, йоах нов. Жданова. ГIишлош хьалъеча, къаьстта промышленни зданеш хьалъеча эша йоккхача размерах йола аьшкбетонни хIамаш хьалъе вIаштIехьдалац хIанз. Масала, 15 метр дIоахал долаш мара дац хIанз хьаду балкаш, хIаьта цо еннача предложенеех стендови хьисапах 18 метр дIоахал долаш аьшкбетонни хIамаш хьалъергья.

ХIанз из предложени балха юкъейоалаяр духьа беррига низ тIа а бахийта къахьегаш ба КПП кулгалхой, йоах нов. Жданова.

Производстве дикагIа бола рационализатораш вай мехка хьалхле лелаеча предприятешка дика опыт хьаIомае командировке ухийт. Масала, дIадахача шера рационализатораш слесарь Куликов, механик Табаев, инженер Фейчин Сумгаити Мингечауреи командировке баха хиннаб. ХIаьта укх шера дIабахача февраль бетта болхлой группеи инженерно-технически болхлойи баха хиннаб Орджоникидзе опыт дIа-юха йовзийта. Цу гIулакхаша торо хулийт кердадараш производства юкъекхувлийта.

И. МАЙОРОВ.

ХIара гектара тIара — 16 тонн комсаш

Дика йовзаш я Наурски районе Швецова Екатеринас кулгалду комсаш лелаю бригада. ДIадахача шера 33 гектара тIарча комсех хIаране тIара 16 тонн яьккхар цо.

ХIанз боккхача лоархIамера гIулакх да хьалхле лелаеча коллективай балха говзал дIайовзийтар, кхыча къонача боахамашка а иштта доккхий толамаш даха йиш хургйолаш.

Цхьа шу хьалха Наурски района «Комсомольский» совхозе керда бригада вIашагIъеллар Швецова Екатеринас, 28 саг чу а воагIаш. Коллектива хьалхашка латта декхараш дIадовзийтар цо. Бригадаца бар хьалха комсаш лелаеш хинна опыт яраш а къона болхлой а. Бехктохаме декхараш дар бригадана хьалхашка латтараш. Планах 308 тонн комсаш гулъе езача 500 тонн гулъе дош деннадар бригада болхлоша. Халонех кхераш яцар из ше а цун бригадацара болхлой а.

Звенош вIашагIа а ехка, дика денош отташе а сихха балха арабаьлар уж. Сихха ремонт йир шпалераш та. Участке тохкамаш а даь, хайра «Ркацители», «Каберне» яха комсаш мишта латт — хьалхараяр 85 процент, шоллагIаяр — 90. Юкъ-юкъе комсий гаьнаш дIайогIарца листйир бешамаш.

ЧIоагIа теркам тIабахийтар бригада латта тоадара: органическии минеральнии удобренеш ехкар. Удобренеш ехкар еррига агротехнически мероприятеш нийса лелаеши моттигерча хьалашка хьожаши. Комсаш латтагIара гучаяхалехьа участке удобренеш а ехка, кIоаргга макха баьккхар.

Сихха хьаьххар латтагIара комсаш а. Цига чIоагIа новкъостал дир шерра техниках пайда эцарои механизаци ярои. Комсаш хьайоахаш яр нохара тIехьа йийза лопастеш йоахка вертушка.

Дика бовз комсаш лелаяра болх Далиевна, Кудаевна, Меркуловна, иштта кхыбараш та а.

Комсаш дика хьувкъийтара боккхача лоархIамера гIулакх да кIотаргаш теда хар а. Нагахьа санна уж нийса ца тийдача еррига кIотарг йовргья. Цига бригадана новкъостала ух Наурера дикагIа бола комсаш лелаераш.

Шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьег нов. Швецовай бригада членаша. Къаьстта дика къахьегаш хилар Умаров Хьадис, Круглов Александр, Базиев Исраил, Калинич Петр, кхыбараш а. Дийнахьа йола нормаш 200—250 процент кхоачашйора цар. Хьийга къа довнзар. Нормах 7—8 тонн комсаш хIара гектара тIара яха езача 160 тонн яьккхар цар.

Б. ЧАХКИЕВ

Албогачиева Лейла — инженер-строитель

Эггара хьалха бIарг тIаотт «Гипрогрознефте» дIачуваьлча «Строитель» яхача пенгазета.

Производстве хьалхле лелаечар сурташта юкъе да елаш ягIача къонача гIалгIай йиIий сурт а. Цун безаме ела къежача юхьах гуш да шеде енна гIулакх цо дика чакхдоаккхаргхилар.

Из я къона инженер-строитель Албогачиева Лейла.

— Тха институте ера из соахка Киргизски паччахьалкхен политехнически институт йистеяьккхачул тIехьагIа,— йоах строительни отдела партийни организаце секретара нов. Ю. Л. Лепкес.— Сихха байзар цунна ший болх, чIоагIа дукха еза из коллектива. Политическии техническии литература доаржадеш шерра дакъа лацарах боккхача маьха совгIат деннад Лейлайна.

Балха эггара хьалхарча дийнахьа денз шерра дакъа лоац Лейлас общественни вахаре. ХIанз цехнома член я из, хIаьта берий сектор а лелаю цо. Дика спортсменка а шоай института сборни волейбольни команде член а я Лейла.

ХIанз мехкдаьтта чакхдоаккхача крекинг-завода склада типови проект оттаеш я Албогачиева.

— Институте деша ягIача хана чIоагIа кхераш яр со сайх строитель хургйий-хьогI яхаш, — йоах Албогачиевас.— Хозар сона из хала болх ба яхаш. Цудухьа, кхыча факультете яхача фудар-хьогI, аьнна хеталора сона. Цхьабакъда, тIехьтIехьагIа дукхагIа езалора сона сай специальность.

ЧIоагIа дукха беза сона сай болх, йоах цо, хIаьта гIалгIай мехкараша строитела професси Iомайоре чIоагIа дика а хетар, хIана аьлча дика гIулакх да гIишлош хьалъелга.

— Сай низ а хьинар а ца кходеш къахьегаргда аз дIахо йодача хана, — йоах Лейлас.

Р. НАУРБИЕВ, (тха корр.).
И. ПЛИЕВА сурт.

ДукхагIа дулх даккхара

ССКП ЦК январски Пленума решенеша дегаш гIоз а даьха, доккхий социалистически декхараш тIаийцад «Гудермесский» совхоза № 2 йолча шурий-товарни ферма хьайбаш леладераша. Цу ферма Iаьсий леладеча А. Болатхановеи Х. Ибишевеи дош деннад шоаш леладеча 75 Iаьсах хIаранена деннеи бийсанеи 450 грамм дулх тIаккхетийта дезача 580 грамм тIаккхетийта.

Шоаш денна дош толамца кхоачашдеш ба Iаьсий леладераш. ХIара Iасилга деннеи бийсанеи 700—750 грамм дулх тIаккхетийт цар хIанз.

Цу гIулакхо хьагойт цар Iаьсашта мишта гIулакх ду. Ханнахьа хIама дуллаш, хий меладеш леладу Iаьсий. ХIара Iасилга ехк 1 килограмм маькха ишк, 6 килограмм дика йол, 10 килограмм силос, хIара денна фера арахец.

Семилетка кхоалагIча шера доккхий толамаш даха лерхI Iаьсий леладераша. ХIанз цар лелаеш 75 Iасилг мара дац, цхьабакъда, дIахо йодача хана кхы а 25—30 Iасилг шоай групе хьаэца лерхI А. Болатхановеи Х. Ибишевеи, хIаьта хIара Iасилга 750—800 грамм дулх деннеи бийсанеи тIаккхетийта а лерхI.

Из да парте XXII-ча съезда сийленца накъа бахара цар де лаьрхIар.

С. ИСМАИЛОВ.

Грозненски городской Совета сесси

Укх деношка Грозненски городской къахьегамхой депутатий Совета хьалхара сесси хилар. Из хьайийлар городской Совета къаьнагIа волча депутата нов. Х. П. Чернокозова.

Мандатни комисси хержачул а перерыв дIаяьнначул а тIехьагIа ладийгIир 1961 шера 5 марта хиннача хоржамий итогий хьакъехьа комиссе председатела нов. Романова яьча докладага. Сессе къоабалйир городской Совете хержача 350 депутатах хIаране бокъонаш.

Организационни дешаш дийцар сессе.

Городской Совета исполнительни комитета председателалла хержар депутат **А. А. Похвищев**, цун хьалхарча заместителалла депутат — **П. И. Минаев**, заместителалла депутат — **Ш. Ш. Эпендиев**, бехктохамерча секретаралла — депутат **К. И. Дзержановский**.

Новкъостащца **Похвищевцеи, Минаевцеи, Эпендиевцеи, Дзержановскецеи** цхьана городской Совета исполкома членалла хержар депутаташ **Н. Г. Артамонова, А. А. Асхабалиев, О. С. Беляев, И. Е. Бердичевский, Н. Я. Жулев, Т. Б. Кодзоева, В. Г. Куличков, П. Л. Маляров, И. А. Мрыхин, В. Т. Романов, А. Н. Сушков, Н. П. Шербакова, Г. И. Шадури.**

Исполкома отделий заведующеш чIоагIбаьб сессе: нов. **Артамонова** — городской планови комиссе председателалла, нов. **Мрыхин** — горфинотдела заведующелла, нов. **Маляров** — горОНО заведующелла, нов. **Кодзоева** — горздравотдела заведующелла; нов. **Бердычевский** — коммунальни боахама отдела заведующелла, нов. **Бовт** — культура отдела заведующелла, нов. **Луничкина** — горжилуправленене начальникалла.

Цу тайппара массоза болх беш йола 12 городской Совета комиссеш вIашагIа а ехкай, цу комиссей председателаши членаши а хержаб.

Цул тIехьагIа ла а дийгIа, йийцар 1961 шера чуке цIенош, культурно-бытовой гIирсаш хьалдареи город Грозный хозеш тоаяреи хьакъехьа горисполкома председатела нов. **Похвищева** яь доклад а 1960 шерара бюджет кхоачашъяра хьакъехьеи 1961 ш. г. Грознена оттаяча бюджета хьакъехьеи горфинотдела заведующе нов. **Мрыхина** яь доклад а.

ЛадийгIача докладех лаьца решенеш тIаийцай.

Хьажнlаш хьувкъийтарах республика хьалха латтараште Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялареах дола

УКАЗ

1960 шера хьажкIаш хьувкъийтара хиннача социалистически яхье дика хьоккхамаш дахарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Абдул-Хаджиев Хьасан Абдулхаджиевича — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза 4-ча отделенерча управляющена.

Бараев Салаудина — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза звеньевойна.

Бисаев Халида — Веденски района Орджоникидзе цIерахча колхоза звеньевойна.

Виситаева Килсанена — Ножай-Юртовски района А. Шерипова цIерахча колхоза звеньевайна.

Гамботов Ахьмад Мендиевича — Первомайски района А. Шерипова цIерахча колхоза звеньевойна.

Джамалаев Татуйна — Шалински района «Джалка» яхача совхоза звеньевойна.

Елларинова Мария Александровнайна — Каргалински района «Октябра 12 шу» яхача колхоза звеньевайна.

Жидков Михаил Осиповича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза звеньевойна.

Жевненко Петр Сергеевича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза 2-ча бригада бригадира.

Закаева Шурайна — Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза звеньевайна.

Зубайраев СаIид-Эмена — Шалински района «Шалинский» совхоза звеньевойна.

Ильясова Джансарена — Курчалоевски района Ленина цIерахча колхоза звеньевайна.

Кымриков Михаил Ивановича — Грозненски района Грозненский шурий совхоза № 1 йолча ферма управляющена.

Молахаджиев Мусаида — Саясановски района Орджоникидзе цIерахча колхоза звеньевойна.

Оленко Виктор Ивановича — Сунженски района XX партсъезда цIерахча колхоза звеньевойна.

Шаврин Петр Ивановича — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза звеньевойна.

Шаипов Муса Алиевича — Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза звеньевойна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

г. Грозный, 1961 шера 11 март.

Хьайбай продукташ кийчъяр

(10 март хьаотташ, 1 квартала плана процентащца)

Районаш	дулх	шура	фуаш
Курчалоевски	157	69	38
Ножай-Юртовски	137	38	92
Саясановски	117	99,1	200
Советски	111	78	20
Первомайски	108	81	17
Веденски	100	53	85
Гудермесски	84	84	66
Ачхой-Мартановски	58	82	112
Наурски	58	77	50
Шелковской	57	70	94
Урус-Мартановски	55	79	43
Каргалински	55	67	79
Надтеречни	50	59	17
Грозненски	50	82	46
Гор. МагIалбик	43	64	26
Шалински	31	83	44
Наьсарен	30	66	8
Сунженски	20	94	45
Берригача республике:	53	79	53

☆ ☆ ☆

Укх лакхехьарча сводках гучадоал хьайбашкара йоала продукташ кийчъяра гIулакх республике хIанз а дика ца лелилга. Март бетта хьалхарча итт дийнахьа паччахьалкхенна цхьаь цаI центнер дулха дIаеннац Надтеречни районерча совхозаша. Дулх кийчдара квартальни план 50 процент мара кхоачаш а ца еш, кхы меттахьа ца йоалаш соцаеннай из район. Кхы а дукхагIа тIехьаюсаш йолча Наурски районо а цу юкъагIа 6 центнер мара дулх дIаденнадац. Шоашта яьча критиках эшшача тайпара пайда ца а эцаш, хьалха санна тIехьаюсаш я Сунженскии Шалинскии районаш, МагIалбика зонера боахамаш.

Паччахьалкхенна шура дIаялара даькъе март бетта хьалхарча итт дийнахьа производственни толам баьккхаб «Гудермесский» яхача совхозерча хьайбаш леладераша. Квартальни план ханал хьалха кхоачаш а яь, тIаийца социалистически декхараш а ханал хьалха кхоачашдара къовсам лоаттабеш ба уж. Шура яккхара гIулакх кIезиг-дукха тоаденнад Грозненскии Первомайскии районашка.

Фуаш кийчдара гIулакх тоадаьд ачхоймартановцаша. Март бетта хьалхарча итт дийнахьа дикагIа вIаштIехьдаьккха а сихагIа а кийчде баьннаб фуаш Веденски, Наурски, Шелковской, Сунженски, Каргалински районашка.

ХIара колхозе, хIара совхозе, хьайбаш леладеча хIара ферме денгара денга сихде деза хьайбашкара йоала продукташ кийчъяра гIулакх. Декхар иштта да. Алхха иштта из дича вIаштIехьдаргда хьайбашкара йоала продукташ кийчъяра тIехьа ца диса а тIаийца доккхий социалистически декхараш толамца кхоачащде а. Из декхар кхоачашдара шоай беррига низ тIабахьа беза парте райкомаша, райисполкомаша, колхозийи совхозийи кулгалхоша, ССКП XXII съезда сийна яьржача социалистически яхье дакъа лоацаш болча берригача къахьегамхоша.

Планал совгIа дуккха эшелонаш мехкдаьтта лургда

1960-ча шера мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха, 10-ча сентябре, кхоачаш а яь, планал совгIа Даьхенна дуккха эшелонаш мехкдаьтта а денна дIадоладир семилетка кхоалагIа шу «Малгобекнефть» НПУ III промысла болхлой, гIулакхерча наьха, инженерно-технически болхлой коллективо. ССКП ЦК январски Пленума решенеша, парте XXII съезд гулъярах болча хоамо дегаш ура а оттадаь, доккхий социалистически декхараш тIаийцад коллективо: планал совгIа эзараш тонн мехкдаьтта а луш, 1961-ча шера мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха кхоачашъе, къахьегама овсарле 2 процент лакхъе, мехкдаьтта тоннага дIабода мах 2 процент чухнахьа баккха, коммунистически къахьегама предприяти яха сийлен цIи яккха.

ДIабахача шин бетта промысла баьча балхага хьежача гучадоал тIаийца декхар промысла коллективо сийленца кхоачашдергхилар. Мастер Монахов керте латтача коммунистически къахьегама бригадои мастер Дугинов керте латтача коммунистически къахьегама бригадои шоашка цхьаккха керда скважина кхаьчайоацаше а, къаьнарча скважинашка болх дикагIа барца тIехкхоачашдаьд январеи февралеи шоаш тIаийца хинна декхар: цу шин бетта планал совгIа 58 тонн мехкдаьтта даккха дош денна хиннача хьалхарча бригадо 63 тонни 100 тонн даккха дош деннача шоллагIча бригадо 112 тонни мехкдаьтта даьккхар.

Иштта дика кхоачашдаьд тIаийца декхар мастераша Мамцовеи Самсоновеи кулгалдеча №№ 3, 4 йолча мехкдаьтта доаккхача бригадаша а. Болх дика бу ший дош кхоачашдеш а, укх шера хьалхарча шин бетта планал совгIа дуккха эшелонаш мехкдаьтта даьккха а йолча мастера Кокова кулгалдеча № 5 йолча бригадо а. Болх ца беш хиннача кхаь скважина чура мехкдаьтта даккха а йолаеннай из бригада.

ПхелагIча бригадо болх ца беш хиннача 2 скважинага кхы а болх байта лаьрхIад укх март бетта. II-чеи III-чеи кварталашка дукха гIулакхаш чакхдоахаргда бригадо къаьнарча скважинашкара доаккха мехкдаьтта алсамдаккхара. Латтан кIалхара балхаш а во лийннадац. Скважинашта ремонт дика а еш, нормаш 115—116 процент кхоачашъю нов. Вазиев керте латтача коммунистически къахьегама бригадои мастера Лукьянченкова бригадои.

Планах 10 дийнахьа йистеяккха лерхIаш хиннача кхаь компрессора еш йола профилактически ремонт 5 дийнахьа йистеяьккхар механика Мамцова кулгалдеча компрессорни станце болхлоша. Цох вIаштIехьдаьлар скважинаша лерттIа болх белга.

Шоайла яхье яьнна хиннача №№ 1 3 йолча промыслашкарча мехкдаьттахой юкъара собрани хилар дукха ха йоацаш. Шинна а промысла 1960-ча шера баьча балха итогаш а яь, 1961-ча шера а шоайла социалистически яхь лелаелга соцадир. Цу собране къамаьлаш даьча шинна а промыслерча болхлоша белгалдаьхар цхьацадола кхоачамбоацараш а.

Шоай болх къаьстта дукха безаш, коммунистически къахьегама хьокхамаш телаш ба кхоалагIча промыслера дикагIа бола мехкдаьттахой: мехкдаьтта даккхара операторaш И. Коков, Колесников, Батыжев, Григорьев, Кухаров, Безуглов, Заруднев, Бусев, Перепечаев, латтан кIалхарча балхий операторaш Н. Коков, Кокаев, Малевин; компрессорни станце машинист Назаренко, слесараш Рудяк, Пузенко, Литвинов, Попков, иштта дукха кхыбараш а.

Коммунистически къахьегама предприяти яха цIи яккхара а планал совгIа итташ эшелонаш мехкдаьтта а луш, семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, ССКП XXII съезда сийленца накъа яхара а творчески хьинарийца къахьегаш я «Малгобекнефта» НПУ кхоалагIча промысла еррига коллектив.

Я. МАМЕДОВ,
III-ча нефтепромысла заведующи.

Бокъонца йола де дезача балхий план

ССКП обкома V-ча пленумера

Семилетка кхоалагIча шера доккхий социалистически декхараш тIаийцад республика юрташкарча къахьегамхоша. Уж толаме кхоачашдара де дезача балхашта бокъонца, къаьгга план хила еза. Цу гIулакха хетаяь яр парте областной комитета арагIанна йола пленум. Цига дийца а дийца, чIоагIдир ССКП ЦК январски Пленума соцами Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахам дIахо дегIабоалабара 1961 шера тIаийца социалистически декхараши кхоачашдара де деза гIулакхаш.

Докладчика — парте обкома хьалхарча секретара А. С. Трофимова а пренешка къамаьлаш дьраша а раьза хинна дийцар ССКП ЦК январски Пленумо республика къахьегамхой балха хьинар чIоагIъ айдаь хиларах. ХьажкIаш лелаераша, хьайбаш леладераша, юрта боахама дерригача доакъошкарча болхлоша шоай низ кхобац производство чIоагIа лакхъяра. Нагахьа санна республика дуккхача колхозашкеи совхозашкеи цIенхашттара кхоачамбоацараш дале а, цун бахьан да кулгалде ца хар, йоакхо ца хилар, балхах кхеташ бола болхлой къестабе ца хар, «хIамилг» яккха гIерташцеи социалистически рузкъа лечкъадерашцеи къовсам ца лоаттабар. Цудухьа январи феврали беташка лелаьча социалистически яхье толамаш дахьад, аьнна доаккхалде йиш йоацаш да дукха боахамаши районаши. Цхьабола кулгалхой гIараш дукха а еш, доккхий къамаьлаш а деш хьувз, хIаьта гIулакхага хьежача декхараш меттел планови заданеш а кхоачашъяц.

Масала, Веденски, Надтеречни, Первомайски, Наьсарен, Советски районашка январи феврали беташка кIезигагIа яьккхай шура, дIададахача шера цу хана яьккха хиначул. Сунженски, МагIалбика, Первомайски районашка 1960 шерачул кIезигагIа гулдаьд фуаш. Цхьайола районаш дукха тIехьайисай дулх кийчдара.

Укх шера дукхагIа йола колхозаши совхозаши докхадеш кхеде яьннай Iаьсий, уж унахцIена хилийтар духьа. Цхьабакъда, цхьадолча боахамашка Iаьсий хIанз а довш да. Цун бахьан да фермашкара болхлой бокъонца балхах кхеташ ца хилар, шоай декхараш теркал деш уж ца хилар. Парте райкомий, райисполкомий, юртбоахама инспекцей декхар да хIара фермера гIулакхаш дика довзаш хилар, хьайбаш леладу болхлой цига мишта бах хар, доахан маца а мишта а кхоаб хар, вешта аьлча хьайбаш леладеча фермай балха хIара денна тIахьожам лоаттабар.

Пленуме дийцар материальни рузкъа кара хургдолча балхаш тIа ухийташ бола нах бокъонца техка ахийта беза райкомашеи райисполкомашеи яхаш. Порядок оттае еза автотранспорт лелаеча а, шоферий коашка бийсаш яхийта мегаргьяц машинашка.

Де дезаш дола керттера гIулакхаш ше дувцаш, нов. Трофимова къаьстта белгалдаьккхар юххье денз чакхдаллалца кхашкара балхаш деш цхьа звеноI хила езаш хилар, массаза а царга хургйолаш юртбоахама техникеи участкаши царга дIаяла езаш хилар.

ХIара гектара тIара 50 совгIа центнер хьажкIаш яха аьнна доккхий декхараш тIаэц кагирхоша. ЧIоагIа лоархIам болаш да комсомольско-кагирхой бригадаши звеноши хьаллацар, шоашта доагIа латтеи техникеи царга дIадалар, фу къоастадар. Кагирхойи мехкарийи хьинарца эзараш центнер юртбоахама продукци яккхара мел эшар де деза.

Юрта боахам кIоаргга бовзаш ца хилча пайдана а болаш партийни болх буларгбац юрта. кулгалдуларгдац яхь лелаеча, ховргдац колхозаштеи совхозаштеи фу эш. Цудухьа пленуме керттера лоархIаш дар партийни активага дешийтарах дола дош. ССКП обкомеи райкомашкеи вIашагIйохка лаьрхIад массаза а болх бергбола партийни, советски, боахама кулгалхошта йола семинараш. Цу семинарашка деша ухачар ССКП ЦК январски Пленума решенешка белгалдаьха теоретически дешаш кIоаргга Iома а деш, цунца цхьана юрта боахам лелабара практика а Iомаергья.

Шоаш тIаийца доккхий декхараш кхоачашдара Нохч-ГIалгIай мехкарча къахьегамхошта новкъостал дергдола гIулакхаш дувцача хана. чIоаггIа лоархIаме къамаьл хилар юрта районашта эшарий хьакъехьа, лаьрхIар кхоачашдара чакхдаха дезача практически гIулакхий хьакъехьа.

Дуккхача лоаман районашта чIоагIа эш специалисташ, гIулакх довзаш бола, образованни нах. Цу районашкарча къонача боахамашка царна массаза а де хIама корадоагIаргда.

— Квалифицированни кадрай гIулакх во латт тха районе, — йоахар пленуме парте Советски райкома секретара нов. Денилова.—Из ха а ховш, юкъ-юкъе бехктокхамерча балхаш тIа ух дер дайнараш. Къайле мичай республика городашкеи йоккхий районни центрашкеи дийша, специальни образовани яьккха баьнна дукха нах сайца хилар. Царна юкъе кIезига бац нохчийи гIалгIайи. Цар кхетам, опыт чIоаггIа эшаш йолча лоаман районашка балха гIо аьлча фуд царга?

Лер тIара цаьнна гIулакхаш нийслу колхозникашка хьийгача къих ахчанца мах телача а. Иштта мах тел Нохч-ГIалгIай мехкарча массехк юртбоахама артеле, хIаьта массанахьа а цхьа тайпа болх барах тела мах тайп-тайпара а ба. Парте Шелковской райкома секретара нов. Самарске йоах, юрта боахама министерства из лоархIамера гIулакх цхьан лер тIа дакхка деза а цунца хьаштдолаш йолча организацешца цхьана телача маьха цхьа система оттае еза а ха хьакхаьчай.

Цхьайолча участкашка хиш декхаш деш дола балхаш сихде деза, аьлар цо дIахо, Шелковской районерча хиш декхача лаьттаех 1000 гектарага кхаччалца дараш декабрь бетта а ца деш, хьалхарча ах шера хIамаш дIае кийчдергдолаш. ГIудалкха чарх ийшача, цхьаккхадича а из лаха вIаштIехьдалац республике, аьлар оратора. Гужевой транспорт дIаяккха хьалха да вай хIанз а. Долче, гIудалкхашта эша оатхалаш хьаергйола гIулакх вIаштIехьдаккха деза. Цу тIулакха торонаш йолаш я.

Корта болаш къамаьл дар парте Сунженски райкома секретара нов. Синяткина даьр. Хьалха латта опыт районе мишта йоаржаю дийцар цо. Из лоархIамера гIулакх тесса ца леладар духьа къаьстта совет вIашагIъеллай, юрта боахамга хьожаш вола райкома секретарь керте а волаш. Районе хьалха латтарий опыт Iома а еш, хьехамаш, предложенеш телаш я из совет. Масала, хьаIомайир соахка цхьаккха Iаса ца долийташ уж хьалкхедаьча телятница нов. Амриевай опыт. Хьалха латтача телятница беш бола болх районерча дерригача боахамашка дIабоаржабир совето.

Орджоникидзевская яхача станице дика болх беш я юрта боахам Iомабеш йола халкъа университет. Цига деша ухача наха лекцеш еша укх деношка боагIаргбоалаш ба Къилбаседа-ХIирий юртбоахама институтера профессораш.

Наха хьалха латта опыт, Iилманна тIеххьара карагIдаьннараш Iомадарах доалаш дац гIулакх. Дика хьал а кхеяь, еррига хьажкIаш чуэцара де дезача практически гIулакхий уйла еш я хIанз парте райком. Эггара хьалхагIа цIенхашта уйла тIаяхийтай моттигера удобренеш кхашка яхьара. ХIинзалца цхьаккха тIахьожам боацаш леладора из гIулакх, ца даьр—даьрг а хиле, дIадодар. Тешаме воацача саго 5 тонн кхо кхай тIа дIайихьача — 50 тонн йихьай аьле язйора. ДIайихьай яха удобренеш дукха хулар, хIаьта лаьтта удобренеш ца товсаш дусар. ХIанз бокъонца тIахьожам а лоаттабеш кхухьийт моттигера удобренеш. ХIинзале а 30 эзар тонн йихьай уж кхашка. ДIайийна хьажкIаш нийлхама ютийла аьнна декхар оттадаьд хьажкIаш лелаерашта хьалхашка.

— Укх шера вIалла тIера ца йоалийташ хьажкIаш чуяр духьа чIоаггIа къовсам болабергба оаха,— аьлар нов. Синяткина тIеххьара лий къамаьл чакхдоаллаш.—ХIанзале а вIашагIъеллай 45 механизированни звено. Цу звеной членаша шоаш лораергья хьажкIаш, фиг хила болабелча денз уж чуэццалца йолча хана. Тхоаш цу гIулакхах лоархIадергда мотт сона. Цхьабакъда, юрта боахама зе деш йола хIамаш дукха я тха кхашка. ХIанз юрта боахама министерства гIулакхаш хувцаденнад, цун декхар да Iилманцара хьехамаш телилга. Цудухьа оаха дех цунгара юрта боахама зулам дерашта духьала къовсам лоаттабара нийса наькъаш лахар.

ДIахо йодача хана де дезача гIулакхий план ювцаш, тайп-тайпара дешаш хьехадир пленуме дакъа лоацаш хиннараша. Цар белгалдаьккхар фу къоастара а эцара а дола балхаш хIанз а чакхдаланза хилар, ялаташ дIайидеча пункташта тIадолха наькъаш дохкилга тIехьадоахаш хилар, хьайбаш чудоахкаду моттигаш хьалъяра гIулакх шортига лелаш хилар, фуна йола коартолаши вика яхача баьца фуи ца тоъаш хилар, городо юрта шефски новкъостал дара гIулакх дизза вIаштIехьдаьнна ца хилар. Уж дерригa дешаш сихха кхоачашде дезаш да: цунах тийша да дIайийна хIамаш хьувкъилга, хьайбай продуктивность лакхлулга, хIаьта иштта социалистически декхараш кхоачашделга а.

Пленумо лаьрхIар юртара беррига организаторскии массово-политически болх керттерча декхара—Iилманей хьалха латтача опытаи карагIдаьннараш шерра балха юкъедахьара наькъаца юртбоахама продукташ дукхагIа яхара тIаберзабе, районни организацей хьалхле лелаеча болхлойи юрта боахама специалистийи керттера болх яхь кхоачашъеча хьалхарча моттигашка — звеношка, бригадашка, фермашка чакхбаха.

ДикагIа йола кхалнаьха совет

Районе вIашагIъеллача 19 кхалнаьха совета юкъе болх дикагIа беш хиларца белгалъяьнна я «Ингушский» совхоза № 2 йолча отделенера, къаьнара коммунистка нов. Чантиева Мадинат председатель йола, кхалнаьха совет. Цаккха а кIаьд ца луш, йоакхо ю цо кхалнаьха вахара. Цхьаккха бутт дIабоалац из 2-3-зза доахан лелаеча ферме ца йодаш. Из хьеж кхалнах кога бувхача гIирсаца а халаташца а IалашбаргIа, хьайбашта дика доал дара эшараш дий-дециий. баьча балха учет мишта лелаю, политграмота кружока балха эшараш дий-дециий.

Къаьстта терко ю нов. Чантиевас кхалнах доал деча балхашка уваттабара. Мадината дош оттадарах дикагIа йола доярка Чинхоева Наша доахан лелаеча ферме учетчикалла яхийтай. Кхалнаьха совето оттадаьча дешах 2-ча отделене сепараторни пункте Iаьрджа болх беш хинна Эскиева Роза цу пункта заведующелла оттаяй.

Нов. Чантиева-хьалхленца вIаштIехьъяьхай цIеношка лектореш. Уж я коммунистий нин. Додов Сераждинеи Энгеноев Йотийи цIеношка. Сераждинеи Йотаси тайп-тайпарча темаех йола лекцеши беседаши ю кхалнаха. Къаьстта дукхагIа теркам тIабохийташ ладувгI кхалнаха ССКП ЦК январски Пленума материалаш ювцаш еча лекцешкеи беседашкеи.

Боккха къовсам лоаттабу кхалнаьха совето дIаяхача замах юхедисача зенерча гIулакхашта духьал. Цу гIулакхех йола лекцеши беседаши ю кхалнаха. Дика моттиг дIалоац советски Iаьдало кхалнаха еннача бокъонех йолча беседаша. 9 вайнаьха йоI деша хайнай сайрийнарча школе 7—10 классашка, кхалнаьха совето хьалхле яккхарах.

Н. ЯНДИЕВА,
ССКП МагIалбика ГК кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующи.

Парижски Коммуна 90 шу дизар

Парижски Коммуна ди

90 шу хьалха — (1871 шера 18 марта) Париже гIайттача болхлоша буржуазе Iаьдал дIа а даьккха, исторе чухь эггара хьалха оттайир болхлой класса правительство—Коммуна. КIеззига ха мара ше яьккха йоаццашехьа а (72 ди), бокхача лоархIаме хилар Коммуна дунен халкъашта юкъера болхлой болам дегIабоалабара. Цо хIама техар капитализмана, къахьегамхой дегаш тешадир капиталистийи помещикийи Iазап дIадаккха йиш хиларах.

Парижски Коммуна керттера исторически гIулакх дар къаьнарча, Iазаперча Iаьдала аппарат йоха а яь, керда тайпа, бокъонца демократически йола паччахьалкхе — пролетариата диктатура оттаелга. Коммуна дIададаьккхар къаьнара эскар, цунна меттел герз делар дерригача халкъага, дIадаьхар чиновникашта телаш хинна доккхий алапеш, панхерча гIуланхаш тIара нах хоржаш а хувцаш а йола принцип оттайир. Бокъонца йола халкъа, болхлой правительство ше хилар къаьгга хьахьонхаш дола лоархIамера социально-экономически гIуланхаш чакхдаха йолаелар Коммуна.

Адамий йоккхача инициатива, пролетариата революционни организацей гIонца лелабора Коммуна шийй беррига болх. Сурт оттадеш В. И. Ленина аьнача тайпара «сомадаьннача адамий кIоаргача хьаькъалца» леладаьд цо шийй гIуланхаш. Парижски Коммуна шийна хьалхашка а увттайора чакхъяха а гIертар дерригача халкъашта юкъе машар, доттагIал, дерригача мехкашкарча къахьегамхошта юкъе вошал хургдола принципаш. К. Мархсеи Ф. Энгельсеи гIад а баха хестайора парижски пролетариата восстани. Коммуна лоарярах дерригача мехкашкарча болхлой доккха интернациональни декхар а лоархIаш коммунараш хьаллацара Интернационалага гIолла цар оарцагIдаьхар дунен халкъашта юкъерча пролетариата дерригa низаш. БIаьш письмош кхахьийтар Маркса тайп-тайпарча мехкий болхлой болама деятелашка, Коммуна исторически лоархIам болаш йолга царна дIахойташ. Цо еррига торонех пайда ийцар, Париже гонна юкъе болча коммунаращца бувзам а оттабаь, царна новкъостал дар духьа.

1871 шера 28 мае вIашагIкхийттача французски (версальски) контрреволюцеи германски интервентийи низаша йохайир Коммуна. Цхьабакъда, Коммуна гIулакх доханзар. Марксеи Энгельсеи Парижски Коммуна опыт хьа а ийца, пролетариата дIайовзийтар. Пролетарски паччахьалкхен форма а лоархIаш Парижски Коммуна хьакъехьа Маркса кIоарггача хьаькъалца даьча соцамех пайда ийцар В. И. Ленина, цо империализма заман кердача хьалашка дIахо дегIайоалайир паччахьалкхенахи пролетариата диктатурахи йола марксистски теори, Советски Iаьдал пролетариата диктатура паччахьалкхен форма хилар хьахьекхар.

Болхлой паччахьалкхен хьакъехьа французски революционерашта дагалаьттар тахан кхоачаш хиннад дукхха миллионаш бола нах чубоагIача социализма мехкий лагере. Машар, демократи, социализм бахьан долаш толаме къовсам лоаттабу парижски коммунарий гIулакх тешшаме дIахьош йолча Французски коммунистически парте кулгалдеш болча Франце къахьегамхоша.

Кердадар юкъекхувлаш

Семилетка кхоалагIча шера дика къахьегаш я «Грознефтегаза» управлене коллектив.

Управленена чуйоагIача еррига цехашка ханал хьалха кхоачашийр феврал бетта план—планах лаьрхIа хиннначул 4 миллион кубометр газ дукхагIа елар цар Цаьхенна.

Установкаш а, компрессораш а, кхыйола оборудовани а дика лелаяр бахьан долаш переработчикай вIаштIехьдаьннад хIара кубометр газах планах лийрхIачул дукхагIа бензин даккха. Февраль бетта 500 тонни, хIаьта шу доладелча денз 925 тонни планал совгIа газобензин деннад. БIарчча эшелон! Из толам баккха гIерташ дукха къахьийгад газовикаша.

Газ йоаккхача цехашка дикагIа болча наха дукха хам бе боагIаш гIулакхаш даьд газах доаккха бензин алсамдаккхара. Паччахьалкхенна 8 эзар сома (кердача ахчанца) пайда луш йола 16 новаторски предложени еннай цар дIабахача шин бетта. Газоэлектросварщик Юров, инженераш Шпрага, Пузенко, компрессорни станце машинист Афанасьев, иштта кхыбараш а — уж ба еррига коллективо а доккхал дош бола толашагIа бола рационализатораш.

Къаьнача переработчико коммуниста Д. И. Морозова кулгалдеш йолча шоллагIча цехе план ханал хьалха кхоачашъяра дош дувцача хана кертах даьккхар турбашка гIолла газ хьайоагIаш цунцара дIакъаьста бензин — конденсат ца дойтара дош. Юкъ-юкъе турбаш цIенъеча хана цар чу юхедиса конденсат Iо а ухийташ доадора.

— Дуккхача маьхера бензин иштта доаде йиш яц, — аьлар компрессорни машиниста Афанасьева. — Из бензин хьалувцаргдола гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Из дош чIоагIа раьза хинна хьалхьацар болхлоша, операторaша, инженерно-технически болхлоша. Зехьа довш дола бензин хьалувца хIамаш а оттаяь, эш-эшача из Iоаде лармаш а даьха коллективо цу деша йоакхо яр бахьан долаш семилетка кхоалагIча шера кховзткъе пхиъ дийнахьа 206 тонн конденсат — бензин кходаьд.

Хаян-Керте, Iаьли-Юрта, МагIалбике кIедж етташ керда мелови скважинаш балхаш де иоладуш хиларца газовиккий болх а совоувл. Пайда боацаш, зехьа газ ца йоитилга шоашта хьалхашка оттадаьд цар. Цу гIулакха йоккха компрессор оттаю, керда турбаш йохк. ХIанзарчул совнагIа Хаян-Кертера 100 эзар кубометр газ яккха лерхI газовикаша.

МагIалбикера (Бори-Су) компрессорни эрга а яьккха, цох газобензинови завод яра балха проект марта бетта йистеяргйолаш я. Башха дукха ахча а ца додаш (200 эзар сом гаргга), укх шерре а 800 эзар кубометр газ яккха торо хургья из болх бича. Цу заводага дIабаха мах массехк бутт балалехь юхаметтаоттаргба. ХIанз 25 сом долаш йолча екъача газа 1000 кубометр газ 3 соми 50 кепиги мара ца бодаш кхоачаргья МагIалбика районерча промышленни а кхыча а предприятешка.

Нефтегазови управлене коллективо кхы а дукхагIа толамаш доахаргдар нагахь санна цу балха цхьацца хIамаш новкъа ца лелхаре. Газобензинови завод йилларга чIоагIа догдоахаш хиннаб Карабулакера газовикаши промысловикаши. ХIара шерра-шера тIехьдоах из боккха лоархIам бола завод юллилга. Нагахьа санна из завод юлларе торо хургьяр Карабулаке доаккхача дерригача мехкдаьттах йоахка эзараш тоннаш химически продукташ хьаяха.

«Гипрогрознефта» институто хIанзалца йистебаьккха бац завода гIишлой проекташ оттаяра болх, хьаеннаяц балха чертежаш. ХIаьта завод 1962-ча шера болх беш хила езаш я.

Промыслашкара Iалаьмате дукха газ газови линешка гIолла дIаахийта еза, цох йоахка тайп-тайпара продукташ хьакъоастаяра. Цхьабакъда, газопроводаш а газ дIа-хьа екъаш йола станцеш а яхкара 4—6—10—12 дюйма сомал дола турбаш а дукха кхы оатхалаши механизмаши а кхоачам болаш яц газовикашка.

Цу кхоачамбоацараша новкъарле наш ю еррига газах бизза пайда эцара. Йоккха хими детIайоалаелга керттерчарех цхьа декхар а лаьрхIа хьалхашка оттадаьд вай парте, хIаьта мехкдаьтта газ цу химена эша керттера бедал я.

— Тхогахьара хIама талхаргдац,— йоах газовикаша, — бакъда, тхона совнархозагара новкъостал эш. Эшшаш йола материалаши прибораши хилийта тхона, оаха Даьхенна миллионаш тоннаш из дукхача маьхера бедал лургья.

ССКП XXII съезда сийленца накъа дахара шерра социалистически яхь а йоаржаь, планал совнагIа мехкдаьтта газах доаккха бензин луш ба газовикаш. Дукха езача Даьхенна итташ эшелонаш доагами миллионаш кубометраш гази а луш накъа яха лаьрхIад газовикий коллективо парте съезда.

Р. ТУРЛОВ,
инженер.

Депутата доал деча участке

Дукха ха йоацаш хиннача хоржамашка районни Совете депутаталла хержай Грознерча плодоовощни совхоза 3-ча участкана доал деш йола агроном нов. Татаренко Раиса Климовна. ХIанз шоллагIа хорж совхозерча къахьегамхоша Раиса Климовна депутаталла.

Ер ялхлагIа шу да цо совхозе болх бу. Цо доал деш хиннача бригадаша а участка а массахана тIеххкоачашъяй ялати баьца дaараши хьалкхедара планаш. Духхьал цхьан шера, соахка, цун участка болхлоша шоаш тIаийцача декхарел совгIа йиъ эзар центнер дарегIа дола баьца дaараш деннад паччахьалкхенна.

Шийй болх дика ховш а дукха безаш а йола агроном хинна Iац нов. Татаренко. Йоккха общественница а я из. Лаьттанцарча балхех йола беседаш ю цо болхлошца.

Укх семилетка кхоалагIча шерарча бIаьсти совхоз декхарийла я хьалха хьадоалача баьца дIарий 15 миллион овла дIабогIа кийчбе. Царна юкъе я помидораш, шибаз, бохлажанаш. 14 эзар парникови рама я 10 гектар хиллал долча парникови боахама бешамаш тIа. Духхьал цхьа биологически доагам — 5 эзар тонн пхьаж эшар цу гIулакха. Депутата Татаренко лаьрхIа йоакхо ярах вIаштIехьдаьлар иззал пхьаж Iалашбе а парникашка дIабахьа а.

ХIанз парникашка гучадаьннад хьалха хьайоалача томатий баьццара зIирг аш.

Массахана а йоакхо ю Раиса Климовнас харжархой хьашташ кхоачашдара. Цо харжархошта пайданера хьехамаш ду, царна эшача хIаманга хьож. Кхо бутт ха яьннаяр совхоза болхлочун нов. Цавыдовай квартира ремонт ца ю. Жилищно-коммунальни управлене яха, из квартира сихагIа тоаяь яккхар дийхар Раиса Климовнас. Цул тIехьагIа кхо ди даьлча тоайир квартира.

Кхоачашде аьнна доккхий гIулакхаш тIадехк укх шера а харжархоша депутаташта. Царех да: дукхха нах чухошаргбола общежити хьалъяр, совхозера городе кхаччалца асфальтированни никъ биллар, юкъерча школана эдани хьалъяр. Уж бокхача лоархIамера объекташ хьалъяра гIулакх совнархозаца дувцаш ва совхоза директор—депутат нов. Баратов.

Н. С. Хрущева белгалдаькккхача тайпара, лаьрххIа доал деш я депутат Татаренко лаьттанка хиш декхара. Из гIулакх дика дIахьех цо болхлошта. Йокъал эттача шера а тIехьа шортта баьца дaараш хьалкхеде торо хулийтаргья цу дешо.

Кхьча участкай болхлошца яхье а баьнна, ССКП XXII съезда сийна тIаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдеш ба нов. Татаренко доал деча участка болхлой.

Н. ПАВЛОВ.

Новкъостий судашта долча новкъостала

НОВКЪОСТИЙ СУД— КОЛЛЕКТИВА СУД

Советски гражданаш къахьегамцеи социалистически доалахьенцеи коммунистически гIулакхаш леладергдолча, социалистически общежите бокъонаш кхоачашъергйолча, коллективизман вIашш вошал тIехь новкъостал дергдолчеи уйланца хьалкхебе декхарийла йолча социалистически паччахьалкхен общества организацей системе лоархIамера моттиг дIалоац новкъостий судаша — къахьегамхоша хоржаш йолча общественни органаша.

ССКП XXI-гIча съезде ше къамаьл деш Н. С. Хрущева яьхад: «Хьакхаьчай дукхагIча даькъе моллагIча тайпара дале а харцахьара гIулакхаш ца лелгдайта декхарийла йолча новкъостий судашта теркам дукхагIа тIабахийта беза ха. Балхацара дешаш къестадаь ца Iеш, цар къестаде деза общественни порядка боарамал тIехдаьха леладеш дола бытовой, моральни гIулакхаш коллектива членаша лелаю харцахьара оамалаш».

Паччахьалкхен суда органаша а санна, новкъостий судаша хьехамца а низагIа а бакъахьа воаккх харцахьа ваьнна саг. Цхьабакъда, цар балха тIа керттерадар да бокъонаш телхаергйоаца а телха гIулакхаш леладергдоаца а никъ лелабар, моллагIа а общественна духьалара гIулакхаш ла йиш йоаца хьал оттадар. МоллагIа а дош ше къоастадеча хана, харцахьваьнна саг бехке варах кхоачамбаь Iац новкъостий суд — цунах ах гIулакх мара чакхдалац. Новкъостий судо цунца цхьана — из эггара лоархIамегIа дар а да — коллектива хьалхашка, балха тIарча новкъосташта, вахача моттигерча лоалахошта юккъе гучадоах вай дIахьоча наькъа новкъарле еш дола капитализмах юхедиса бIеха гIулакхаш, уж тайпа телха гIулакхаш дича мегаргдоацилга дIахойт общества вокх членашта.

Новкъостий судаш вIашагIйохк 50 сагал совгIа нах болча коллективашка. Цунга хьежжа йоккхийча предприятешка, совхозашка, колхозашка массехк новкъостий суд вIашагIйолла йиш я, хIара цехе, отделене, бригаде ше-ше а йолаш.

Новкъостий судаш 2 шера хорж, профсоюзни комитеташа, юртбоахама артелий правленеша, къахьегамхой депутатий Советий исполкомаша гулъеча къахьегамхой коллективай юкъарча собранешка гуччахьа голосовани а еш. Суда членаш дукха-кIезига мел хила беза юкъарча собране оттаду, хIаьта цунна хьалхашка новкъостий судо хIара шера цкъазза ше баьча балха хьакъехьа отчет а тел.

Новкъостий судаш вIашагIъехк балхаш деча а бахача а моттигашка. Балхаш деча вIашагIъехкаш йола новкъостий судаш я паччахьалкхен, кооперативни, общественни массайолча организацешка, предприятешка, учрежденешка, лакхехьарчеи юкъерчеи дешара заведенешка, колхозашка вIашагIъехкаш.

Бахача моттигашка вIашагIъехкаш йола новкъостий судаш я юрташка, жилищно-эксплуатационни конторашка, домоуправленешка, улицай комитеташка вIашагIъехкаш.

Предприятешкарча, организацешкарча, учрежденешкарча новкъостий судашта кулгалду цу предприятей, учрежденей, организацей профсоюзни комитеташа; юрташкарча новкъостий судашта а хIаьта иштта колхозашкарча, жилищно-эксплуатационни конторашкарча, домоуправленешкарча, улицай комитеташкарча новкъостий судашта а кулгалду моттигашкарча къахьегамхой депутатий Советий исполнительни комитеташа.

Новкъостий судаша къестаду дешаш:

а) общественни организацешеи гражданий собранешеи хьачуделча; б) исполкомашеи Советашкарча массаза болх беш йолча комиссешеи хьачуделча; в) паччахьалкхен органашеи предприятей, учрежденей, организацей, колхозий правленей кулгалхошеи хоам бича; г) харцахьа лийнначунгара зулам даьннача а кхыча а гражданаша заявленеш елча; д) законах оттадаьча тайпара милице, следователа, прокуратура, судо материалаш хьачуелча; е) шоашта белгалдаьннараш.

Iалаьмате дукха да новкъостий судаша къестаде деза административни дисциплинарнии бокъонаш телхаярах дола дешаш, коллективерча цхьаболча членаша общественна духьалара гIулакхаш леладарах дола дешаш, кIезига-дукха а телха гIулакхаш леладарах дола дешаш, кхыметтел берашта кIезига хьехам телаш болча наьха дешаш а кхыдараш а. Уж дешаш кхы а дукхагIа чулаца йиш йолаш да.

Масала, вай республике дукха моттигаш я коллективаша юкъа а къаьст-къаьстача болхлоша а сомий а хьасий а бешамаш лелае а дачни цIенош де а аьнна хьайийца лаьттан участкаш шоашта болча пайданга ерзаеш, царех спекуляци еш. Грозне хIанз а дукха моттигаш я шоай доалахьа долча цIеношка спекуляце маьхаш а доахаш нах чухувшабеш. Уж тайпа спекулянташ новкъостий судашка гIолла общественни суда хьалхашка оттабар пайдане гIулакх дешций?

Белгалдаккханза дита йиш яц новкъостий судашта хьалхашка латта декхараш тунеядцашта, зуламе вахар леладерашта, общественна пайдане болча къахьегама юкъера бовла гIерташта духьала къовсам лоаттабара боккхача лоархIаме хилар. Тунеядец вахача е цо болх беча (нагахьа санна тунеядец форманна балха лоархIаш вале) моттигерча новкъостий судо шийй еррига говзал тIайохийт наха хьалхашка эхь хетийта а тунеядцага шийй зуламе гIулакхаш дIакховсийта а гIерташ. Эггара хьалха цунна предупреждени ю, тIаккха общественни порицани ю, цул тIехьагIа коллектива цIерах выговор ю цунна общественна пайдана болча балха тIа вахар тIа а доджадеш. Нагахьа санна тунеядец цIаккха метта воагIаш веце, е хьалхагIа цунна тIадожадаьча гIулакхех пайда баьннабеце, новкъостий суда бокъо я цу моттиге ваха йиш йоацаш цу сега прописка дIайоаккхилга милицегара деха, е законо еннача бокъонех цунна административни е уголовни бехк бе, е дIахо цунца ваха йиш ца хиларах из дIавохийтилга дувцаш халкъа суде дош дIачудала.

Даьча зуламий хьакъехьарча материалашка хьажа йиш яц новкъостий судаш, нагахьа санна гIалат ваьнна саг меттавоалавара общественносто хьехам бича кхоачам болаш а лоархIаш суда, прокуратура е милице органаша из материал новкъостий суде хьачуелча мара.

Белгалдаккха деза, моллагIча а болхлоша, вешта аьлча мугIарегIарчарех а бехктокхамерча гIулакхаш тIа барех а болча болхлоша бокъонаш толхайича, цар дош дувца а новкъостий судий бокъо хилар.

Шийга хьакхаьчача материалашка итт ди далалехьа хьож новкъостий судаш.

Новкъостий судаша деш дола общественни хьехамаш шин даькъа декъа йиш я:

1. Бехказа вала декхар тIадожадар, товарищески предупреждени, общественни порицани ялар, общественни выговор яр (кепа йоазон тIа арайоаккхаш е ца йоаккхаш), даьзе ше хьийгача къица юха такха декхарийла вар. МоллагIа гIалат даьннадале а тIадожаде йиш йолаш гIулакхаш да уж;

2. 10 сомага кхаччалца гIод тохар, бехке вар балхара дIавоаккхилга администрацегара дехар, гIулакха лохвар, материальни рузкъаш кара хургдоацача балха тIа вахийтар. МоллагIча бехка де йиш йолаш гIулакхаш дац уж. Масала, гIод тоха йиш яц къахьегама дисциплина толхаярца хиннача бехках.

ХIанзарчоа араяьккхача новкъостий судий хьакъехьарча Положене тIа моттиг я гIод тоха могадеш, цхьабакъда, нагахьа йолча хана мара, проектах Закон хинначул тIехьагIа мара гIод тоха мегаргдац.

Цкъаза новкъостий судий председателаша хетт, судаша яь решенеш администраце кхоачаш хIана яц, цар сий доа ма дой цо, бокъо йий цун из де? яхаш. Бокъо я. Новкъостий судо яьча решенега хьажа декхарийла я администраци. Цхьабакъда, цо яьча решенешта раьза ца хила а йиш я цун (масала, нагахьа санна из законо яхачао духьала хуле). Цхьабакъда, иштта моттиг нийсъелча, суда решени ше кхоачаш ца яра бахьанаш а дувцаш, бокъонца корта а болаш дола жоп дала декхарийла я администраци новкъостий суда. Администраце оттадаьча бахьанашта ше раьза ца хилча, новкъостий суда бокъо я из дош общественни организацега, учрежденега е предприятега дала.

Новкъостий судо яь решени чакхъяла езаш а йохае йиш йоацаш а я. Цхьабакъда, профсоюзни комитета е районни къахьегамхой депутатий Совета исполкома (вешта аьлча новкъостий судаша деча балхашта кулгалдеча органий) бокъо я ше яьча решенега юха хьожилга новкъостий суда тIадожаде, нагахьа санна из решени законо яхачоа духьала яле е бокъонца хиннача гIулакхага хьежжа яь еце.

Дукха ха йоацаш республика прокуратуро яьча проверках Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо ла а дийгIа, йийцар новкъостий судий балха шоаш даьча кулгала хьакъехьа Сунженскии Наьсарени районий исполнительни комитеташа оттаяь отчеташ. Даьча балхашта тохкамбича а уж дийцача а тучадаьннад общественни организацеша, предприятейи организацейи администрацеша, исполкомаша дика хьисап а деш, новкъостий судаш вIашагIъехкача моттигашка, бокъонаш телхаераши общественна духьалара гIулакхаш леладу нахи общественни хьехамца бакъахьа бахара царех боккха низ лоархIача моттигашка новкъостий судаша дика, пайдане болх беш хилар, къахьегамхошта коммунистически хьехам балара уж чIоагIа лоархIаме хилар.

Болх во бац Сунженски лесхозерча, «Победа» яхача юртбоахама артелерча, Ассиновски консервни заводерча, кхычахьарча новкъостий судаша.

Цхьабакъда, цу районашкарча а кхыча районашкарча а новкъостий судий болх вIаштIехьбаккхара а царна деча доала а юкъе толамел дукхагIа кхоачамбоацараш да. Хеталу (къаьстта а Наьсарен районе) новкъостий судий болх хIанз дIабоалалуш мара бац аьнна, хIаьта болх вIаштIехьбаккха а хабараш кхоачадала а деза ха тIехъяьннай.

Новкъостий судаш боккха низ ба, хIаьта цунах бизза пайда эца декхарийла я еррига советскии общественнии организацеш.

Ю. КРИГЕР.
Нохч-ГIалгIай АССР прокурора воккхагIа вола помощник, юстице советник.

Юрта боахам дегIабоалабара керда толамаш даха!

* * *

Юрта боахаме хьалха латтарий республикански совещанера

Укх деношка Грознерча Ленина цIерахча культура Двореце юрта боахаме хьалха латтарий республикански совещани хилар. Цига дакъа лаьцар цхьа эзарнел совгIа саго.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председателя М. Г. Гайрбековa доклад яьчул тIехьагIа ССКП ЦК январски Пленума решенешта тIагIолла 1961 шера республике юрта боахама продукташ яхара а Iалашъяра а хьакъехьара социалистически декхараш дийца а дийцар, тIа а ийцар совещане дакъа лаьцараша.

ССКП ЦК январски Пленуме юрта боахаме хьалха латтарий опыт наха юкъе шерра дIайоаржае езилга белгалдаьккхад Н. С. Хрущева.

«Юртбоахама производстве хьалха латтараш — уж я юрта боахам дикагIа лелабе, балха овсарле чIоаггIа лакхъе вайна никъ хьахьувкхаш йола вай маякаш, новкъостий», — аьннад нов. Н. С. Хрущева.

Малаш ба уж тахан деррригача халкъо дукха а безаш «маякаш» яхаш цIи йоаха нах?

Уж ба халонех ца кхераш бола, шоашка енна балха участок бокъонца йовзаш, шоашта дукха дезача гIулакха чIоагIа къахьегаш бола нах.

НИКЪ ГОЙТАШ ЙОЛЧА МАЯКАШЦА НИЙСЛЕ

Мехка юрта боахам дIахо а дегIабоалабара дакъе эггара лоархIамера да хIанз а мамогга дукхагIа ялат доаккхилга. Вай республикерча хьалех ялат эггара дукхагIа хулийтаргдола культура хьажкIаш я.

Вай республике байза ца Iеш, арахьа а цIи хеза ба соахка хIара гектара тIара бIаь центнерал дукхагIа фуалъяьха хьажкIаш яьха новкъостий Зармаев, Кусиева, Джамалаев, Музыкаева.

Первомайски района Ленина цIерахча колхоза тракториста Хучбаров Къурейшас навесной жаткаца 4 дийнахьа 117 гектара тIара ка бола ялат чуийцад, юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа 30 гектара тIара а эцаш.

Наурски района Ленина цIерахча колхоза вокххагIа волча жа Iуно Плотников Федора хIара бIаь устагIана тIехьа 129 Iаьхар кхебаьб дIадахача шера.

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньевой волча нов. Гелисханова дIадахача шера хIара гектара тIара ялатийна лаьрхIа 45 центнер хьажкIаш чуийцай.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Халонех къехкаш ца хиларах, агротехника хьехамаш бокъонца кхоачашдарах, дIайийна хьажкIаш хьалкхееш эшшача тайпара гIулакхаш леладарах мегад царна шоай дараш санна долча лаьтташ тIара кхычар яьхарел дуккха а дукхагIа хьажкIаш яха. Юрта боахам кхы дIахо а сихха тоабе, аьнна, парте даь кхайкарал хьал а лаьца къахьегаш ба Нохч-ГIалгIай республикера къахьегамхой. Геттара дукха ба вай республике, шоай болх эрга а баькха, эггара дикагIа барашта тIехьакхе оарцагIбаьнна хьажкIаш лелаераш.

Цхьацца-цхьацца трибуна тIа хьалтIа а бувлаш, шоашта карагIдаьннараш дувцаш, шоаш де лерхIараштa дагабувлаш ба совещане дакъа лоацараш.

Сай са а ца кхувш, дукха гIалаташ хилар соахка са балхаца, йоах Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделене хьажкIаш лелаеча звеной звеньевойс нов. **Гелисханова,** цудухьа хIара гектара тIара 45 центнер мара хьажкIаш яха вIаштIехьдаланзар са. Сачоа лалла кха а долаш хиннача Кусиевас дуккха а дукхагIа яьхар. ХьажкIаш дикагIа хьувкъаеча наха дер фуд а хьожаш, цар дер балха юкъе а озаш хьажкIаш дукхагIа яха еза, аьнна, нов. Н. С. Хрущева даь хьехар хьа а ийца, деррига агротехнически гIулакхаш чакх а доахаш, укх шера хIара гектара тIара 75 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха дош деннад са звенос, аьлар нов. Гелисханова ший къамаьл чакхдоаллаш.

Дукха халонаш нийслу хьажкIаш лелаераштa, аьлар Шалински района «Джалка» яхача совхоза звеньевойс нов. **Джамалаева,** цхьабакъда, халоца лайча, ши-шегIа хьажкIаш дика хьувкъаргьяц. Хьалха дIаяхача хана тхоай балхаца хинна гIалаташ бокъонца тахка а техка, 1960-ча шера 30 гектарах хIара гектара тIара 75,2 центнер фуалъяьхача хьажкIийи 43 гектарах хIара гектара тIара 700 центнер гаргга моша доакъари даьккхар тха звенос. Социалистически яхье а даьнна, берригa низ тIа а бахийта, дикагIбарий балха хьисапаш а леладеш, тхоай лоалахочоа нов. Зармаевна тIехьакхе лерхI оаха укх шера.

«Джалка» яхача совхоза хьажкIаш лелаеча кхыча звеной кулгалхочо нов. **Касумовас** соахка ший звенос хIара гектара тIара 115 центнер томараш тIехьа хьажкIаш яьха хилар а укх шера 150 центнер томараш тIехьеи 300 центнер мошача доакъарийнеи хьажкIаш яха дош далар а дувцаш даьча къамаьлага чIоагIа терко тIаяхийта ладийгIар совещане хиннараша. Цул совгIа, аьлар цо, оаха дош деннад тхоашкарча лаьттан тIа шекар доаккха свекла дIае а дика хьувкъае а.

Нагахьа санна агротехнико маяххара балхаш дича вай республикерча ерригача колхозашкеи совхозашкеи хьажкIаш дика хьувкъае йиш йолга вIалла шеко йолаш дац, аьлар ший къамаьлаца Каргалински района Максим Горьке цIерахча колхоза звеньеваяс нов. **Крахмалевас.** Аз колхозе болх бу шн шу да. Цхьан гектара тIара 13—17 центнер мара, кхы дукхагIа хьажкIаш яьхаяц цига соахккалца, цхьабакъда, соахка оаха хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 46 центнер яьккхар. ХьажкIаш дика хьувкъийта торо йолаш а боккха а боахам ба тха колхоза бар. Эшшача тайпара дика къахьегилга мара кхы хIама эшац хьажкIаш хьувкъийтара. Оахош хьажкIаш дIаювча 50 гектарах хIара гектара тIара 50 центнери 20 гектарах хIаране тIара 70 центнери фуалъяьхача хьажкIий яккха социалистически декхар тIаийцад оаха укх шера. ХIанз хьажкIаш дIае кийчлуш да тхо: лаьтта докъа ца далийтара де деза балхаш даьд, эзар тоннал совгIа кхо диллад. Тхоай дош оаха сийленца кхоачашдергда, аьнна чакхдалийтар нов. Крахмалевас ший къамаьл.

Январски Пленуме вай парте вайна хьалхашка доккхий декхараш оттадаьд юрта боахам дегIабоалабара хьакъехьа. Уж декхараш кхоачашде лерхIаш тха бригадо 500 гектар хулача лаьттара хIара гектара тIара 60 центнер фуалъяьха хьажкIаши 460 центнер хьажкIий моша доакъари дакккха доккхий декхараш тIаийцад, — аьлар Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза бригадира нов. Кагерманова. ДIадахача шера тха бригадо дIайийнаяр 331 гектара тIа хьажкIаш. Гектара тIара 37,2 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхар оаха цу лаьттара. Цхьабакъда, укх шера хьажкIаш дикагIа хьувкъийта дага да тхо. Из де лерхIаш оаха дика кийчо ю бIаьсти хьажкIаш дика дIаера.

4 дийнахь 1300 гектар хула лаьтта тIадал дIаяргIоацаш кийчдаьд оаха, культураш дIае селлкаш кийчъяьй. Бригадагара лаьтта 150—170 гектар хула участкаш а еш лийкъад, 2000 тонн совгIа удобрени йиллай кхашка, лаьтта тIуна латтаргдолаш кхашка хий дехк оаха.

ХIаране даь къамаьл шоаш тIаийца доккхий декхараш кхоачашде уйла йолаш дар.

24 гектар хулача лаьттах хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха декхар тIаийцад ази са новкъосташеи, тхоай Ачхой-Мартановски а лоалахарча Урус-Мартановски а районий хьажкIаш лелаераш социалистически яхье бех оаха, — майрра дош аьлар «Лермонтовский» совхоза гибридни хьажкIаш лелаеча звеньеваяс Цинаевас.

ХьажкIаш ювргIола кхаш кийчдарал совгIа, шекар доаккха свекла юврглола кхаш а кийчдеш чIоагIа балхаш ду хIанз.

Шекара свекла лелаеш болх беш хиннав со Казахстане. Цига гектара тIара 310 центнер йоаккхар оаха, аьлар «Горец» яхача совхоза свеклаш лелаеча бригада бригадира нов. **Ахмадова.**

ДIадахача шера свекла мишта хургья хьожаш зембоаккхаш хилар тхо. ХIаьта укх шера из культура дIаера кийчлуш дуккха балхаш даьд оаха, 2000 тонн совгIа кхо диллад. Хий дехкача лаьттах хIара гектара тIара 400 центнери хий ца дехкача лаьттара 350 центнери свекла яккха декхар тIаийцад тха бригадо, аьлар нов. Ахмадова.

Шоай балха юкъе долча кхоачамбоацараштa критика а еш, ерригa торонаш белгал а йоахаш, шоаш тIаийца доккхий социалистически декхараш боккха лоархIам бола гIулакх долга дика кхета а деш, парте XXII-ча съезда баха мабоаггIара накъа баха чIоагIо еш, болх беш ба республика юрта боахама къахьегамхой.

Юрта боахам чIоаггIа лакхбе аьнна парте даь кхайкарал кхоачашдеча берригача советски нахаца хьинаре къахьегаш ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а.

ДУККХАГIА ЙОАХАРГЬЯ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

1960 шера даьккхачул лоархIамболлаш дукхагIа дулх, шура, тха доаккхаргда, фуаш гулдергда оаха.

Укх тIеххьарча шерашка хьайбай боахамера гIулакхаш цхьадолча дакъе тоаденнадале а, из боахам республика дуккхача районашка, колхозашка, совхозашка халача хьал тIа ба.

Доккха а бехктокхаме а декхар латт вай республика хьайбаш леладерашта хьалхашка семилетка кхоалагIча шера, — аьлар Наурски района «Терский» яхача жа леладеча совхоза вокххагIа волча жа Iуно нов. **Пасмурнова.** Са бригаде виъ саг ва. Бахкача хIара 100 жийна тIехьа 125 Iаьхар кхебе дош деннад оаха. ХIанз 1228 устагIа ба тхога, царех 631 нана жийи 597 къона жийи а болаш. Iан тIехь жа дахкара гIулакх йистедаьннад тха. Продукцега дIабода мах лохбе лерхIаш тхоай бригадана кхы а ши саг хьатIа а ийца, ши Iул жа вIашагIтехад оаха, хIаьта жа дахкача хана гIо де кхы саг хьа ца эцаш из гIулакх алхха оахош чакх а доаккхаргда.

Оахош тIаийца декхараш кхоачашде дагахьа жена искусственни осеменени еш, уж шозза дахкийта лаьрхIад, хIара бахкача 100 устагIана тIехьа 230 Iаьхар а кхебергболаш.

Соахка оахош тха даккха аьнна тIаийца декхар кIеззига кхоачаш ца деш дисар тха, устагIана тIера 5 килограмм яккха езача 4,8 килограмм мара яккханзар. Бакъда, укх шера хIара устагIана тIера 6 килограмм тха даккха декхар тIаийцад оаха. Иштта тха доаккхалургда аьнна а хет сона, из декхар кхоачашде тхоашта могар а дергда оаха.

Жена кхоачам хилал буц хилац лаьгIенашка жа доажадеш. Шудухьа баьцаш дукхагIа дIае еза. ДIа-юха лела жа Iуй бригада транспортаца лерттIа Iалашгье еза, хIанз кхоачам болаш яц тхога транспорт, аьлар нов. Пасмурнова, ше къамаьл даь йистевоалаш.

Хьалха хьакхарч лелаелга иштта пайдане гIулакх дий кхетадацар оаха, йоах Каргалински района «Керда вахар» яхача колхоза свинарка нов. **Авторхановас.** 35 хьакха йоалайир тхона, 27 хьакха паччахьалкхенна дулха дIаелар, юхейисача хьакхарчаша 150 хурск йир.

ХIанз дика байзаб тхона хьакхарчех боала пайда. Республика ерригача колхозашкеи совхозашкеи лелае а ебае а еза хьакхарч.

Тха ферма болхлоша дош деннад хIара нана хьакхана тIехьа 20-и духхьашха яхкача хьакхана тIехьа 8-и хурск кхее. Хьайбай боахам лакхбе шоаш тIаийца декхараш къахьегамхоша кхоачашдар партеи правительстваи решенеш кхоачашъяра боккха лоархIам болаш гIулакх да.

ЧIОАГIА ДОТТАГIАЛ ЛЕЛАДУ

ТIехь-тIехьа чIоагIлуш боагIа юрта боахамерча къахьегамхоштеи болхлой классаи юкъера бувзам бувцаш, совещане хиннарий чIоагIа уйла тIайодаш къамаьл дир Новогрозненски нефтеперерабатывающи завода директора заместитела нов. **Битерякова.** ССКП ЦК январски Пленума решенеши партеи правительстваи юрта боахама хьалхашка оттадаь декхараши, аьлар цо, дерригача халкъа юкъара гIулакх а хинна дIаэттад. Январски Пленумо вай халкъа хьалхашка оттадаь Iалаьмате доккха декхар кхоачашдара хьинаре дакъа лоацаш хила еза вай Грознера партийни организаци, юрташта хадданза новкъостал деш хила еза промышленни препприятеш.

Масса оагIорахьара юрта боахама гIо-новкъостал деш хила беза городера къахьегамхой, аьлар дIахо нов. Битерякова. Фермашта доахан детта машинаш лулга, е иштта кхыдола новкъостал делга хинна ца Iеш, организаторски новкъостал эш юрта боахама, дIахо а керда толамаш даха, лаьттанцара а хьайбаш леладеча боахамгара а дукхагIа продукци яккха цар вIаштIехьдаргдолаш новкъостал де деза республикерча колхозаштеи совхозаштеи. Шерагара шерага совъювл, дикагIа хул тха заводо арахецаш йола промышленни продукци, чухнахьа бувл цу продукцега шийга дIабода мах. Цхьабакъда, завода болх дика леларах кхоачам а баь Iелац тхо вай юрта боахамерча къахьегамхошта тхоашкара новкъостал эшаш хилча, цудухьа цунна массаза а новкъостал дара оаха тхоашка хьайицай № 1 йола Грозненски совхоз. Цу совхоза бригадайи звенойи болх тоабе лаьрхIад оаха. Завода коллективо дош деннад 104 бежан чухоширдолаш йола цхьа ферма хьалъе, Грозненски «Аргун» яхача колхозе электричество йилла. Уж декхараш тхоашта хьатIа а эцаш, оаха цу гIулакха социалистически яхье хьех Сталински районера крекинг-завод, аьнна чакхдалийтар ший къамаьл нов. Битерякова.

Юрта боахамера гIулакхаш а цунна эшараш а дика довзаш, сихха юрта боахам дIахо а тоабара шоашкара малагIа новкъостал эш дувцаш, цхьаццайолча колхозашкеи совхозашкеи долча кхоачамбоацараштa критика еш, уж кхоачамбоацараш дIададахара де дезар кертах доахаш дар промышленностерча болхлоша совещане даь къамаьлаш.

Вайна даиман дагалатт воай юрта боахам тоабелга, йоах Къилбаседа Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене начальника нов. **Кичика.** ССКП ЦК январски Пленумо хьалхашка оттадаь доккхий декхараш дика ка а йоалаш кхоачашдара тIабийрза къахьега деза, юрташкарча наха хьийга ца Iеш, промышленностерчеи транспортерчеи къахьегамхоша а. Совхозийи колхозийи хьашташ мамогга дикагIа Iалашделга дагдоаллаш я Грозненски отделени а. Вай республика юрта боахам дегIабоалабара дакъе дуккха а хIамаш карагIдаьннад, шунца хетта, денгара денга дукхагIа хул машиннаькъашка гIолла хьатIауха юрта боахама эшаш йола хIамаш. Планах 23800 йолча метте, 1960-ча шера юрта боахама заказаш кхоачашдеш республике яьхка вагонаш 28300 я. Машиннаькъа гIолла тIауха юрта боахама эшача хIамай мукъаш 1959-ча шерарчул 50 процент совгIа дукхагIа хиннад.

ДIахо новкъоста Кичика шийн къамаьлаца белгалъяьхар шоай цIерах хьатIаяьхка удобренеш ханнахьа дIа а ца кхухьаш, станце уж дукха гоаеш йола районаш. Колхозаштеи совхозаштеи яьхка удобренеш шоай ханнахьа цар дIа а ца хьош, талха а талхаш станце латташ моттигаш нийслу.

Машиннаькъа Грозненски отделене коллективо, аьлар нов. Кичика ший къамаьл чакхдоалаш, «Джалка» яхача совхозе дIа-хьа кхухьаш йола электростанци а распределительни щит а оттае, токарни ши станок йолаялийта лаьрхIад. Грознерча станце депос макхаш, дIайийнача хIамашта хий детта сифонаш, механизатораштa эша кхыйола оатхалаш кийчъю хIанз.

Юрта боахама доккха новкъостал ду городерча промышленни предприятеша. Цу новкъосталах доала беркат денгара денга дукхагIа хоалуш а да.

Республика колхозаштеи совхозаштеи дукха новкъостал даьд тха завода коллективо, аьлар центральни ремонтно-механически завода партийни организаце секретара нов. **Илюхина.** Юрта боахама дукха деталаши тайп-тайпара механизмаши яьй заводо. Шовзткънел дукхагIа ний яьй «Горец» яхача совхоза, республикерча колхозийи совхозийи электрооборудованена ремонт яьй. Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи тхоай новкъостал дIакхачийта а гIерташ, цхьаннахьа а дизза дIакхачадар тха новкъостал. ХIанз оаха къаьстта «Новый быт» яхача колхоза новкъостал де лаьрхIад: токарни станок, пневматически жIов, Iаьнарца доакъар кIаьддеш йола кормозапарник еннай, колхоза чIоаггIа эшаш йола дуккха а кхыйола оатхалаш кийчъяьй. Цу колхозе трансформаторни подстанци йилла а лаьрхIад оаха.

Юрта боахама деррига заказаш даиман ший бIарга кIал лоаттадеш я заводера партийни организаци, цхьабакъда, тхогара колхоза хулаш дола технически новкъостал хIанз а кхоачам болаш дац, из кхы а совдаккха деза, аьлар нов. Илюхина ший къамаьл йистедоаллаш.

Вай мехкарча йоккхийча аренашка дIайийна хIамаш хьувкъаяр духьа лоаттабеча къовсаме доккха дакъа лоац фецарча транспорто, юрта боахама зулам дераштеи тIаьхьначa хIамашта хулача лазараштеи духьала молхаш а етташ.

ЧIоагIа хала а хеташ дийцар совещане Грозненски аэропорта инженер волча нов. **Ерина** вай республика юрта боахаме авиацех пайда кIезига эцаш хилар. Республика юрташкарча къахьегамхоша шоай балхаш тIа пайда кIезигагIа эц авиацех лоалахарча республикашачул. 65 эзар гектар долча кхашка дIайийна юртбоахама культураш зулам дерехи лазарехи лораеш а цар хьувкъам лакхбеш а боккха болх бу авиаце.

Хьувкъамаш лакхдара доккха новкъостал деш йолча авиацех пайда дукхагIа эцара тIахьийхар нов. Ерина юрташкара болхлой.

Болхлой класс юрта бокъонца новкъостал де безам болаш хиларо хьинар совдаьккхар юрташкарча къахьегамхой.

ДукхагIча даькъе къахьегам нийсагIа вIаштIехьбаккхарах тийша да юрта боахаме толамаш дахара гIулакх. Колхозникашеи совхозий болхлошеи тIагIертта хьегача къица, балха тIара кхоачамбоацараш дIа а доахаш, тIа-тIа совдоах шоай болха толамаш. Ленина цIерахча колхозо соахка хIара гектара тIара 37 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш яьхар, шозза кхоачашйир шера йола дулх даккхара план, хIара Iаттагара 2700—3800 килограмм шура яьккхай.

— Цхьабакъда, цу толамаша тха дог гIоздаккхацар, — яхаш дийцар Курчалоевски района Ленина цIерахча колхоза председатела нов. **Тамкаева,** — хIанз аьлча тхона лоалахарча хьалха латтача болхлоша кхы а дикагIа толамаш доахар. Укх шера оаха вIашагIъехка хьажкIаш лелаю звенош бIаьстан балхашта чIоагIа кийчо еш я. Свеклаш лелаю бархI звено а вIашагIъеллай. Ерригача звеношта керте дикагIа бола звеноводаш оттабаьб, хIара звенона дикагIа долча лаьттан доакъош деннад. ХIара гектара тIара 60 центнер хьажкIаш яхар духьа квадратно-гнездовой хьисапе а сортах долча фуца а дIаювргья оаха хьажкIаш. Укх шера кхы а доккхагIа декхар тIаийцад колхозо хьайбай боахаме: хIара Iаттагара 2400 килограмм шура яккхеи доахан дебадеи. Из Iалашдергда оаха, керттерча даькъе, Iодаь Iаьсий ца дойташ хьалкхедара чотах, лоархIамегIа дола доахан дика Iалашдара а кхабара а чотах. ХIара бIаь Iатта лоархIаш 85 Iаса хьалкхеде дага я колхоз.

Нов. Тамкаева белгалдаьккхар, колхоза правленеи парторганизацеи организаторски болх чIоагIбаь хилар а кхоачамбоацаращца лира къовсам лоаттабеш хилар а.

Калинина цIерахча колхозо укх шера шозза дукхагIа хьувкъаяьй ялатий культураш, шозза совгIа дукхагIа даьккхад дулхи шуреи, 30 центнер хьажкIаш яьхай хIара гектара тIара. Хьалхашка латтача декхарех дика кхеташ а организаторски болх дика лелабе ховш а хилар хьахьокхаш дар колхоза къонача баьчча — Ножай-Юртовски района Калинина цIерахча колхоза председатела заместитела нов. **Хамаевас** даь къамаьл.

1960 шера баьча балха лоархIам баь а тхоай боахама торонаш яйза а даьнначул тIехьагIа оаха лаьрхIад укх шера хIара гектара тIара 30 центнер хьажкIаш яха, дулх 33 процент дукхагIа даккха, шура 2-зза совгIа дукхагIа яккха, доахан кхозза дукхагIа дебаде. Оахош тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара мел эша торонаш йолаш я тхога. Колхоза коллектива цIерах аз яхье ех Саясановски районера Жданова цIерах йола колхоз. Цу яхье оахош хьалхара моттиг йоаккхаргья мотт сона, — аьлар нов. Хамаевас ший къамаьл чакхдоаллаш.

Къамаьл даьча дуккхача новкъосташа дийца керттера дешаш дар къахьегама комплексни механизаци елга, эшшаш йола оборудовани йоацаш хилар, къахьегам во вIаштIехьбаьккха хилар. ДIадахача шера доккхий толамаш даьхад Сунженски районерча «Ассинский» совхозо, хIаьта, совхоза директора нов. **Лазуткина** даь къамаьл совхоза балха тIа хIанз а долаш дола кхоачамбоацараш дувцаш дар.

— Вай парте Центральни Комитета Пленуме а республикански юрта боахаме хьалха латтарий совещанешка а дуккха а дика хIамаш дийцад кагирхой хьакъехьа, цу дешаша хьахьокх вай тIехьен йоакхо эш хилар, цар декхар оттаду турпалерча гIулакхашца ший сий даькха йолча комсомола хьалхашка, — аьлар ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **Шепелевас.** Обкома 6 пленуме итогаш йир дIадахача шера юртарча комсомольцаша тIаийца декхараш кхоачшдеш даьча балхий. Вай республике дукха къона механизатораш, доярькаш, жа Iуй, кхашка а комсий бешамашка а балхаш деш бола болхлой ба «Оаха новкъостал даьд вай боахамашта, хьалха хийттачул дукхагIа яьккхай шура, хьувкъадаьд ялаташ, кхедаьд доахан» ала йиш йолаш. Доккхача хьинарца къахьегаш ба республикера къахьегамхой. ДIадахача шера 20 эзар гектар совгIа долча кхашка хьажкIаш кхейир республикерча кагирхошеи мехкарашеи, цу даькъе 10300 гектар силоси 12 эзар гектар ялатийнеи. Республике юкъера лаьрхIача даьхарел шозза дукхагIа хьувкъамаш даьхад комсомольцаша леладаьча кхашкара, 26380 тонн шура яьккхай, хьалкхеяьй 96000 хьакха, 620 эзар коа тIара оалхазараш. Дийца варгвоацаш дукха да кагирхошта карагIдаьнна хIамаш. Дика къахьийгад укх шера Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Шалински районерча къонача къахьегамхоша.

Нов. Шепелевас чIоаггIа повкъа а долаш дийцар цхьайолча юрташкарча комсомольски организацеша шоай декхараш кхоачаш ца дар, керттерадар цар дицдалийта хилар. Царех я Надтеречни, Веденски, Наьсарен районий комсомольски организацеш.

Цхьабакъда, селхан доккха хийттар тахан лоадам боацаш, кIезига да. Цудухьа декхар тIаийцад вай комсомольцаша хIара гектара тIара 50 центнер хьажкIаш яха, 700 совгIа болча божа беттараша лаьрхIад шаьрача районашка 3000 килограмми лоаман районашка 2300 килограмми йоаккхаш хIара Iаттагара шура яккха, цхьа миллион коа гIара оалхазараш кхеде. Каргалински района Фрунзе цIерах йола колхози Саясановски района Жданова цIерах йола колхози хьалха латтача боахамашта тIехьакхее а городашта гонахьарча районашка укх шера 10 свинарник хьалъе а лаьрхIад кагирхоша.

ТIеххьара ший къамаьл чакхдоалаш нов. Шепелевас дийцар кагирхоша шоаш тIаийца декхараш кхоачашдара мишта къахьег.

Цига даьча тайпара ца къоасталуш къамаьл республикански опытни станце директора нов. Млатковске дерг ма-дий аьнна дага хиннадацар совещане дакъа лоацаш хиннача наха. Iилман лард ца хилча хала да социалистически юрта боахам лелабе а цунна кулгал де а. Цхьабакъда, опытни станцерча Iилман болхлой коллектива, гучох, бала бий-хьогI шоай гIулакха, хIанз аьлча цхьайолча колхозашеи совхозашеи чул вогIа лелабу станце ший боахам.

Республика юрта боахаме хьалха латтарий совещани йисте а яьнна цIаболхаш бола цига дакъа лоацаш хиннараш йоккхий уйлаш йолаш, дика опыт яйза, юрта боахам дегIабоалабара тIагIертта къовсам лоаттабе дага болаш дIа-юха къаьстар. Совещане массава раьза а волаш 1961 шера декхараш тIаийцар, уж кхоачашдеш хьинаре къовсам лоаттабара тIахьийхар юрташкара къахьегамхой, Коммунистически партенеи цун ленински Центральни Комитетаи дош делар Нохч-ГIалгIай республикерча къахьегамхоша ССКП ЦК январски Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашдергхиларах.

Сурта тIа: юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаерий республикански совещане дакъа лаьцараш перерыв йолча хана.

И. ПЛИЕВА сурт.

Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза шекар доаккха свекла лелаеча нов. Зармаевас дика толамаш даьхад дIадахача шера, хIаьта укх шера кхы а дикагIа къахьега а лаьрхIад.

Курчалоевски района «Керда вахар» яхача колхоза свинарка Авторханова Медента дика хьокхамаш даьхад дIадахача шера, хIаьта укх шера хIара нана хьакхийгара 20 хурск кхее дош а деннад.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Доазол дехьара

Кхерамзлен Совета заседани

НЬЮ-ЙОРК, 11 март. (ТАСС). Селхан Iуйрийна 10 сахьати 40 минути яьлча (цигарча хьанах) Кхерамзлен Совета заседани хьайийлар. Либере делегаце дехарах цу заседане дувцаргда Анголе эттача хьалах дола дош.

Заседане эгтара хьалха къамаьл дир Либере викало Пэдмора. Цо дийцар укх шера 4, 5, 11 феврале Португале колониалисташа 31 вувш, 40 човнаш еш, 100 совгIа лоацаш африкандашта Анголе дах дов. Анголе дах дов Африка халкъашта дахьна ца Iеш, дерригача дунен тIарча общественностана дег чу долаш новкъа дахьнад, аьлар Пэдмора. Шийн делегаце цIерах цо дийхар Кхерамзлен Совета дувца оттадаьча дешашта юкъе Анголе эттача хьалах дола дош оттадар а Iалахьмате чехка цу дешага хьажар а.

ОАР-а викало Лютфе белгалдаькхар, Португале колонизаторашa Анголе бахача наха даьча къизача довнах дола бакъдараш португальски Iацало ше даьча хоамех увттадаь хилар. Боккъалдар аьлча, боабаь а човнаш хинна а анголезцаш лоархIамболлаш дукхагIа ба.

Португальски колонизаторашa Анголе леладаь зуламаш гоамалца гучадахаро туча туш корзагIа ваькхавар укх бетта Кхерамзлен Совета председатель вола американски викал Стивенсон. Хетарсахь, НАТО гIоллара вIашагIкхийттача Штатий партнер йолча Португале га даккха гIерташ, Стивенсона аьлар, дувцаргдолча дешашта юкъе Анголах дола дош даххийталца, Кхерамзлен Совета заседане цунах лаьрхIа хIама дувца йиш яц.

Цхьабакъда, американски делегата из дош ца дувцийта шийн низ кхоачар дойя а, цунна магазар португальски колонизатораша леладу зуламе гIулакхаш шоаш мадарра гучадоахаш хьалда къамаьлаш деш бола ораторaш совцабе. Царел тIехьа тIа къамаьл даьча Цейлона викало Субасинг-Хе яхачо йизза хьаллаьцар Либере предложени.

Субасинг-Хе йистеваьлча къамаьл даьча Советски Союза викало В. А. Зорина аьлар, советски делегаце хьаллоац Либере предложени. Шоай колонех йолча Анголе португальски колонизатораша дах зуламаш Либере халкъаи правительстванеи чIоагIа новкъа доалаш санна, машар безача дерригача мехкашта из новкъа доалаш санна советски делегацена а Iаьткъар из. Португальски колонизатораша Анголе леладеча гIулакхаша Африкерча машара кхерам тIа а тосс, цун кхерамзле йоха а ю, цу хьакъехьа Iалахьмате чехка Кхерамзлен Совето де доагIар делга а хьадех оаха, аьлар цо.

В. А. Зорина дIахо аьлар, Ангола Халкъ мукъадаккхара парте председатела де Андраде ше СССР-а Министрий Совета Председателага Н. С. Хрущевга яхьийтача телеграмма тIа яздy:

«Португальски колониалисташа дIахо а Луанде баха дукха нах боабу. Оаха хьадех ООН-а Кхерамзлен Совет юкъейолар а Анголе латтача гIулаккхашка хьожаргIолаш мисси яйтар а. Тхо чIоагIа тешаш да шун правительства шийн лоIаме хила къовсам лоаттабеш дола Ангола халкъ хьаллоацаргхиларах».

Укх тIеххьарча хана хиннача гIулакхаша къыгта хьахьокх, аьлар дIахо советски викало, Генеральни Ассамблея решенеша маяххара колониальни проблема машара наькъаца къоастаяра португальски правительство мамогга духьал хилар.

Анголах дола дош дувца оттадаьча дешашта юкъе дахьанза даргдоацаш а Кхерамзлен Совет бокъонца хьажа еза а лерхI советски делегаце.

Цунца йистеяьлар заседани.

Конголезски халкъа букъах теха урс

ПАРИЖ, 12 март. (ТАСС). Тахан Мальгашски Республика столице Тананариве йистеяьлар конголезски халкъ дехкарийи марионеткайи совещани.

Империалистически агенташа тиййшача балхаца барт вIашагIа а белла баь керттера соцам ба колониальни паччахьалкхенашка доал дайтар духьа форманна «шоай лоIаме» йола паччахьалкхенаш я аьнна массехк дакъа а дах Конго екъар. Цу соцамца чакхдаккха гIерт тананаривски совещане дакъа лоацаш хиннараш Конго Республика центральни Iаьдал а мобутовски бандиташа Касавубу пурамца эккхаяь законах йола конголезски парламент а дIайоаккхилга.

Конголезски кризис «нийсъяра» «кхы из мара торо яцар» яхаш американски пропаганда йиййцача цу совещане дакъа лоацаш бар «бокъонца бола Конго дай ба» яхараш: конголезски халкъ дехка вола Касавубуи цо оттаваь «премьер-министр» Илеои, Катанга марионеточни кулгалхо Чомбе, Къулбехьен Касаерча «горнорудни паччахьалкхенна» керте латта Калонжи, хIаьта иштта цхьайолча провинцешкарча Iаьдалий викалаш а.

Тананариве вIашагIкхета аьнна барт бир Касавубуца къайлагIа переговораш еш хинна Африка гIулакхаш леладеш вола США паччахьалкхен секретара заместитель Уильямс Конго волча хана.

Конго паччахьалкхе бIарчча а шийн лоIаме а хилийтара тIехьа дола конголезски халкъ Iехаде безам болаш Тананариве гулбеннача конголезски халкъ дехкарашеи марионеткашеи соцам бир, Франс Пресс яхача агентства корреспонденто беча хоамах, конференце президенти конференце «членаш йолча паччахьалкхений» президенташи юкъе а болаш йола «паччахьалкхен совет» вIашагIйолла. Конференце президенталла Касавубу оттаваьв.

Тананаривски барт вIашагIболлача дакъа лоацаш хиннараша ООН-агара дIадийхар Конго территорера еррига бельгийски тIемеи кхыйолеи персонал сихха араяккха аьнна 1961 шера 21 феврале Кхерамзлен Совето оттаяь резолюци «юхайоаккхилга».

Кубас мохк бехкарашта йоагIа кхел ю

ГАВАНА, 14 март. (ТАСС). Паччахьалкхенна духьал зулам дарах Гавана трибунала ве суд йир Куба революционни арме хьалха хиннача шин майора — Уильям Морганаи Хесус Каррeранеи.

Дош техкача гучадаьлар, американец вола Уильям Морган революционни Iаьдала тийша болх бе гIийрта хилар. Шийга кхаьчача бокъонах пайда а ийбеш, ше кийчбеш хиннача тийшача балха юкъеза хиннаб цо дукха нах, эгтара хьалха шийн охрана членаш а озаш. Тийша болх вIашагIболлаш хиннараш Куберча американски посольствацеи Эскамбай яхача лоамашкарча контрреволюционни бандашцеи бувзам болаш хиннаб. Ше гIулакха тIа волчара йолча машинаца Уильям Морганеи цунцарчари бандашта герзаш кхухьаш хиннад.

Моргана беча контрреволюционни балха тIехь цунна эгтара гаргагIара гIонча хиннав майор Хесус Каррера.

Апелляционни судо шаккхе а приговор чIоагIдаьд, цу приговораш тIа аьннар кхоачашдаьд.

Тийшача балха юкъе дакъа лоацаш хиннача вокх ворхI сага хIаранена 30 шу набахта валла суд яьй, цхьанена — 15 шу яьй.

Къиза диктатори цун чIоагIалои

Испане тIема базаш шоашка йохкийташ хиларах США-си Малхбузерча Германеи ше хьаллоацаш хиларца чIоагIало лувц Франко режимо.

В. Персона сурт. ТАСС фотохроника.

Нохчий мехкарий общественни вахара юкъеозара доккха новкъостал ду Советски района Итум-Кале яхача юртарча комсомолкаша, библиотека заведующе Мусаева ТаIибатеи ворхI шера дешача школай йоккхагIа йолча пионервожате Хасаева Сацитаси. МоллагIча балха а дакъа лоацаш бIаргаго йиш я уж. Цар инициативах юртарча клубе вIашагIъеллар художественни самодеятельность а.

Цул совгIа дика агитатораш а ба Мусаеваи Хасаеваи.

Цу тайпарча комсомолкашкара хьокхамаш ийде мегаргда.

СУРТА ТIА: Мусаева ТаIибати Хасаева Сацитеи.

Г. ЛЫСЕНКО сурт.

Районий самодеятельностага хьажар

Халкъа таланташ

Дика чакхдаьлар укх деношка Первомайски районе самодеятельностага хьажар. Района культура ЦIен зрительни зал йизза бар концерте баьхка эрсий, гIалгIай, кхыча къамий кхал а моIа а нах. Района къахьегамхошта хьалхашка творчески отчет йир Первомайскерча, Мужечарча, ЭгIа Первомайскерча художественни самодеятельноста коллективаша.

Раьза хинна тIайийцар зрителаша концерта программа тIа хиъча дукха номераш. ЧIоагIа тIоараш деттар цар В. Шебилова, В. Гашина, Оненикина, Торшхоева эрсий меттала иллеш доахаш. Иштта раьза хилар уж Базгиевас, Азиевас, Торшхоева, Базгиева, Цороева, Полонкоева даьча тайп-тайпарча хелхараштеи Аксиевеи, Базгиевеи, Торшхоевеи каьхата пандаращца а балалайкашца а лийкхача ашараштеи.

Самодеятельностага хьежача гучадаьлар Первомайски районе хоза оаз йолаш, дика пандар локхаш, халха боалаш, кхы говзалаш йолаш дукха кагий нахи мехкарийи хилар.

Цхьабакъда, Первомайски района художественни самодеятельноста творчески толамаш санна цунах доахка доккхий кхоачамбоацараш а гучадаьлар цу дийнахь. Эгтара хьалха кертагIдаккха деза самодеятельноста юкъе дакъа лоацаш цу районе геттара кIезига нах хилар. ЕррIгача районе йиъ юрта — шин Первомайскеи, Даьттахи, Мужечеи—мара вIашагIъехкаяц самодеятельноста кружокаш, хIаьта цу коллективашка а геттара кIезига ба нах, къаьстта кхалнах. ГIалгIай йоI ерригаш а 2—3 мара яц самодеятельноста юкъе. Цо хьахьокх художественни самодеятельноста юкъе дукхагIа кагий нахи мехкарийи чуозара цу районерча партийни а комсомольски а организацеша кIезига новкъостал деш хилар.

Иштта кертагIдаккха деза шин сахьата совгIа лаьттача концерта программа юкъе цхьаккха а гIалгIай меттал стихотворени, илли, йиш ца хилар. Кхыметтел гIалгIай халхар деш а нохчий «месаш» яха йиш лекхар концерте. Первомайски районе бахараш гIалгIай ба, цудухьа самодеятельноста коллективай репертуарашта юкъе гIалгIай меттала номераш хила еза.

Республика художественни самодеятельностага хьожа ди хьатIакхача кIеззига ха мара йисаяц. Первомайски района партийнии советскии организацей, культура отдела, ВЛКСМ райкома декхар да сихха республикерча столице шоай самодеятельноста хьокхаргйола программа дикагIа кийчъяр.

М. КЕРИМОВ.

Дешархой бригада хьалха латт

ДиълагIа шу да Сунженски района Нестеровски юкъерча школа дешархой производственни бригада «ВИР-63» яха гибридни хьажкIаш хьалкхею. Ала дезаш да цу бригадо боккхийча нахал дукха а дикагIа хьажкIаш хьалкхеелга.

Семилетка шоллагIча шера шерра социалистически яхье а баьнна, хьинаре къахьийгар бригада членаша. Бригадица вар 7—9-чеи классашкара 30 дешархо, бригадиралла хьожавир 8-ча классера дешархо Попов Николай, хIаьта учетчикалла — цу классера Лухинова Тоня. Дешархой производственни бригада кулгалдеш вар колхоза агроном Н. Пичужкови хьехархо Н. Помесячныйи.

— ХьажкIаш дIае доладалалехьа тхоай участок дикка тоаю оаха, — йоах дешархой бригада кулгалхочо Помесячне. — ХIара гектара тIа 15 тонн кхо, цул совгIа йокъ, помет, минеральни удобрени юлл оаха, хIаьта хьажкIаш тIаяла йолалуча хана хIара дешархо дикка гIулакх деш хул царна.

Доккхий толамаш даьхад цу бригада дIадахача шера а. 30 гектара тIа дIайийнача хьажкIех хIаране тIара 110 центнер томараш тIехьа хьажкIаш яьхар. 516 къахьегама ди даьккхар цар. Къаьстта чIоагIа къахьегаш хилар Попова Нина, Журавлев Николай, Безреброва Вера, Вальценко Анна, дукха кхыбараш а.

ОСКП XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, къахьегаш ба дешархой. ХIанз цу бригаде 70 дешархо ва. ХьажкIаш хьалкхеергйолаш вIашагIъеллай 7 звено. 5 звено членаша дош деннад 50 гектара тIа дIайийнача хьажкIех хIаране тIара 110 центнер хьажкIаш яха, хIаьта ши звено хургья школе юххерча дешара-тохкама участке хьажкIаш, гидуаргаш, баьца дараш хьалкхедеш, сомий бешамашдезал а бераш а долаш нах а ба. гIулакх деш.

Укх шера дIаде деза фу цIен а дах екъача моттиге дIаоттадаьд цу бригада. Дукха ха ялалехьа из дIаде болалургба уж.

А. ТЕРКАКИЕВ.

ХIанз сога хьаккхашта болх буларгба

КхойттлагIа шу дар со ченна язва яха лазар долаш вола. Диар дегIах хайра дIалатацар е чухь сацацар сона. Цкъаза лазар гIордаьлча метта алла везаш хулар. ХIаьта ура волча хана а могаш болча сай новкъосташта нийсса болх булацар. Из чIоагIа дег чухь новкъа дар.

Цуккхача моттигашка лорашка хиннав со. Цхьабакъда, ханна дарба хуле а, лазарах вийрзе, мукъавалацар. Укх тIеххьарча хана дог дилла хала а чIоагIа гIелвенна а вар со. Со вахачара лораша хьожа а вах, Нохч-ГIалгIай республикански больнице вера со. КIалдиса са дегI меттa дойташ, цхьа бутт совгIа ха а яккхийта, лоро Эпендиев ШахIипа операци йир сона. Операци дика чакхъяьлар.

ХIанз диар дегIах дика дIа а латаш, визза унахцIена саг ва со. Аз лазар леладаьча хана сона лораша деча гIулакхах со мах тела безаш хиннаваларе, сайна дарба дайта низ кхоачаргбацар са. Къахьегамхой хьакъ дуача бIаьхийча наха бе Iаьдал доаллача мехкашка вайцига санна мах боацаш лорашка дарба дайта йиш яц бахача наьха.

Аз дег чура доккха баркал оал сайна дарба даьча лора Эпендиев ШахIипа а, цун новкъостий болча лорашта а се верзаварах, хIаьта аз иштта баркал оал уж кхебаьча вай советий Iаьдала а.

Со гIадваха ва адамий сийрда кхоане—коммунизм еш боахкача вай советски наха нийсса общественни пайдане болх бе йиш хургIйолаш се верзарах.

ЕВЛОЕВ Мухтар, «Ингушский» совхоза болхло.

Совхоза новкъостал ду

Юрта боахам дегIабоалабара колхозаштеи совхозаштеи шефал а деш, чIоагIа новкъостал ду промышленноста болхлоша.

Производственно-товарни контора коллективо Ножай-Юртовски района Кировеи Шериповеи цIерахча колхозашта шефал ду кхо шу совгIа ха яьннай. Цу кIезигача хана а чIоагIа дегIаенай колхозий экономика, дийбад хьайбаш, ялати иштта кхыйола культураши дукхагIа яьхай.

Цу колхозий экономика лакхъяра чIоагIа новкъостал даьд производственно - товарни контора коллективо а.

ХIанз Грозненски района коа тIара оалхазараш леладеча Ермоловски совхоза а шефал де лаьрхIад оаха. Укх шера 24-ча феврале цига боахамга хьажа даха хиннад тхо. Планах совхоза лелаеш хила еза 130 эзар котам, цул совгIа, лелае еза москалаш, цицараш боабашкаш доахан. Республика колхозаштеи совхозаштеи 1 миллион кIориг йоаккхаргйолаш шийн инкубатор я совхоза.

Шоай болх дика бовзаш дукха болхлой ба цу совхозе. ДIадахача шера птичница Лазарева Марияс хIара яккхача котамгара тулдаьд 167 фуъ.

Доккхий декхараш тIайийцад Лазаревас укх шера. Цо дош деннад хIара котамгара 200 фуъ гулде. ХIанз цо леладеш 3000 коа тIара оалхазар да.

Цхьайтта шу да Ермоловски совхозе птичница Юдина Марияс болх бу. ХIанз цо гIулакх деш 10000 коа тIара оалхазар да. Оалхазараш чудоахка помещени еррига механизированни я. Кормораздатчико хьакхухь оалхазарашта хийи даа хIамеи.

Совхоза боахамга хьажа дахача тхона хайра водонасосни болх беш йоаца дукха ха йолга. ШоллагIча дийнахьа из тоае бахийтар оаха механик Л. Бережнови электрик Г. Манини, хIаьта ши-кхо ди даьлча слесарийи сварщикийи бригада а яха, тоайир водонасосни станци. ХIанз цхьа насос болх беш я, хIаьта шоллагIа яр тоаеш латт.

Производственно - товарни контора коллективо дош деннад насосни станци еррига а сихха тоаяь яккха, иштта кхыдола балхаш де. Совхозе бахача нахага а торо хургья цигара хий кхахьа.

Тха коллектива декхар да ОСКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъеш совхоза коллективо тIайийца декхараш толамца кхоачашдара новкъостал дар.

В. ОПИЧ, производственно-товарни контора парторганизаце секретарь.

Дешарца да кхалнаьха ираз

Болх беча кагирхой № 2 йолча сайрийнарча школе 1959—1960 дешара шу доладалалехьа вайнаьха пхи йоI ера. Школа директор Пилипенко Елена Антоновна йолча цун кабинете баьхкар уж. Деша безам болаш шоаш хилар кертагI а даькха, школе дIаэца тхо, аьнна, директорагара дийхар цар. Цу кхалнахаца безаме къамаьл а дах, царга ак а ца оалаш, из дош городерча халкъа дешара отделе дувца лаьрхIар нов. Пилипенко. Пхе йоIа юкхьанцара класс хьаелла йиш яц аьлар цунга горОНО. Цхьабакъда, нохчий мехкараша, шоллагIча дийнахьа юха а баьхка, кхы а чIоагIагIа дехар дир шоаш деша дIаэцар. ГорОНО-ца шийн хинна къамаьл дIа а довзийта, нов. Пилипенко аьлар: «Нагахьа санна шо дукхагIа даларе-м шоана юкхьанцара класс хьаелла хьожаргьяр со».

Цул тIехьагIа кхо ди даьлча вайнаьха 12 къона кхалсаг ера школе. ХьалхагIа ше йолча хиннача пхе йоIа ше денна дош кхоачаш а деш, цу кхалнаха юкхьанцара класс хьайийлар нов. Пилипенко. Дешар юкхьера дIадоладе дезаш бар уж, хIана аьлча хьалхагIа шоашта ховш хиннар а дицденна бар кхалнах. Царна хьеха йолаелар юкхьанцарча классашка хьийха а лаккхера дешар дийша яьнна а йола хьехархо Ольга Ивановна Дмитриева. Деша багIа вайнаьха кхалнах чIоагIа тIера ба шоай хьехархочоа. Хьехара болх цо нийса вIашт.ехьбаккхарах дешарах дика кхийттаб уж. Доккха доттагIал да хIанз цу вайнаьха кхалнахаи Е. А. Пилипенконеи О. И. Дмитриевнаи юкъе. Цу шоай хьехархошца массаза а дагабоалаш хул уж.

Уж шийтте а кхалсаг, дешара цIаккха а тIера ца ювлаш, тIайийрза дешаш я. «Хьалхарча деношка хала дар акхарна, — йоах хьехархочо Ольга Ивановнас,— дийнахьа болх а беш сайрийна деша атта дац, цу тIа а акхарца цхьабараш дезал а бераш а долаш нах а ба. Цхьабакъда, дешарца безам дукха болаш а халонах ца къахкаш а хиларах дика ка йоал дешарах».

3-ча класса программах дешаш ба рулай йоацача гIишлой материалий Управлене болх беш йола Кайсарова Езида, мар а бераш а долаш йола Мальсагова Нона, хьалхара ах шу тIехдика дешаш чакхдаьккха Мизаева Зина. Дийнахьа мебельни фабрике болх беш я Зина. ХIанз дешарах кхийттачул тIехьагIа болх бе а аттагIа да цунна.

Грозне а ена кога гIирсаш деча фабрике балха яхар Натаева Ася. Дешар ца харах болх белга вIаштIехьа а ца доалаш, балхара дIаяла йийзар Асе. ХIанз цо хийцца деша а деш, яз а ду, лархIа а лоархI. Ше хиннача балха юха тIаяха безам болаш я хIанз Ася.

Алисултанова Догман гаргара нах болча мeтте я яхаш, чIоагIа хала деш цо, цхьабакъда, хIаьта а шийн дешар юкъагIа дита лерхIаш-м яц. Халонел боккхагIа ба дешарцара безам. Хьалхе а шоаш ца дешар чIоагIа новкъа а долаш шоашта мелла хала дале а, тIабийрзза дешаш боахк вайнаьха кхалнах.

Царга дика дешийтара йоакхо яь ца Iеш царех цхьацхабола кхалнах балха дIанийсбеш а чIоагIа къахьег школа директора нов. Пилипенко. Дешара новкъа хургбоаца болх царна нийсбеш, Алисултанова Догманаца а иштта кхычарца а предприятешка а ихай из.

«Елена Антоновнаи Ольга Ивановнаи тха боккхагIа бола йижарий, тха бокъонца бола доттагIий ба, — йоах царца деша багIача вайнаьха кхалнаха.— Тхона цIаккха а дицлургдац цар тхоашта ду гIулакх».

Иштта дика йоакхо еш, дешархошта эшар фуд хьожаш хьехархой хилар бахьан долаш вайнаьха дукхача кхалнаха сайрийнарча школашка деш. Общественна беркат дола болх а беш, деша а дешаш, вай сийрда кхоане—коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лаца кийчлуш ба вайнаьха кхалнах.

Т. АХМАТХАНОВА.

Радиопередачай программа

16-ча марта: 6.35 — юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.25 — Речменске музыка; 8.45 — «Сердало» газета обзор; 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «Къонача гIишлошъярхоша сухал боллаш болх бу» — передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Колхозашка баьча балхах алапи далара хьакъехьа» — беседа (эрсий меттала); 18.05 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.20 — промышленноста болхлошта передача (нохчий меттала); 18.35 — «Республика хьакхарч лелаерхой» заявкех дола концерт;

УКВ: 9.01 — Алтайски края йоазонхой отделене секретара Юдолевича къамаьл; 9.20 — «Гектор Берлиоз» — культура радиоуниверситетах йола очерк; 10.19 — радиопередача «Баснеш, бегаш, сатирически стихаш»; 10.53 — советски авторий иллеш; 19.01 — музыкальни радиокомпозици «Митрофан Пятницкий» (дIахододар); 20.02 — нохч-гIалгIай иллеши ашараши; 20.46 — музыкальни передача «Пенсе вахара бокъо»; 21.12 — «Блудный сын» яхача спектакла тIара радиокомпозици.

17-ча марта: 6.35 — юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.30 — концерт; 8.50 — беседа «ХьажкIаш дика хьувкъийтара ду арен балхаш шийн ханнахьа чакхдаха» (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Бригадашкара коммунистически къахьегама предприятешка довлара» — передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — кагирхошта передача (нохчий меттала); 18.30 — моттигерча авторий ашараш а локхаш оттаду концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«Лоралелахь, йоккха саг».**

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Лоралелахь, йоккха саг».**

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Лоралелахь, йоккха саг».**

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Лоралелахь, йоккха саг».**

Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.

«Лоралелахь, йоккха саг».

Долалу: 9, 10.40, 12.20, 2, 3.40, 5.20, 7, 8.40.

«Имре Кальман яха композитор».

Долалу: 10.15.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхами секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.
1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный проспект Революции 30/3.
СФ02043. Заказ № 1743

Коллективо кхетаву саг

Вай мехкара кхыйола предприятеш санна, ОСКП XXII съезда сийна тIайийца социалистически декхараш хьинаре кхоачаш а деш, къахьегаш я Грознерча химически завода коллектив. Укхаза ба лаккхера коммунистически кхетам болаш бола дукха итташ болхлой, инженераш, техникаш. Коммунистически къахьегама завод яха сийлен цIи яккхийтар духьа къахьегаш а я из дукхача къамех болча нахах латта барт тайна коллектив. Дика балхаш даьца Iеш, шоай дешара боарами технически говзали лаккхъеш ба завода дукхагIа бола болхлой. Цар деш сайрийнарча школашка, техникумашка, институташка, аспирантурашка. Лакхе белгалбаьхарашкара дIайиккхача юхе мел биса болхлой партийно-комсомольски просвещене системе дешаш ба.

Цу гIулакхо хьагойт завода болхлой коммунистически сакхетам лакха болаш а лаккхера производственни дисциплина йолаш а, шоаш тIайийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдергдолаш а хилар.

Белгалдаккха дезаш да, завода дикача коллектива юкъе, унахцIеначa дегIа тIа хинна чов санна, зуламера гIулакхаш леладераш, тунеядцаш, къахьегама дисциплина телхаераш нийслуш хилар а, коллективо царна духьал къовсам лоаттабешехьа а. Иштта белгалдаккха дезаш да тунеядцашии къахьегама дисциплина телхаераши балхаш дика ца деш а цхьаннахьа ца дешаш а хилар.

Ремонтно-механически цеха слесараша Т. Лукашинеи, А. Пановеи, Ю. Смагинеи, И. Безраднойи шоай мастерца П. Сидоренкоца къаракъ а менна хулигански гIулакхаш леладир, хIаьта цудухьа халкъа судо суд а йир царна. Цул тIехьагIа гучадаьлар, уж тайп-тайпарча слесарий бригадашка балхаш а деш, прогулаш еш а, къаракъ мелаш а лийнна хилар. Набахтара арабаьннача цул тIехьагIа коллективо балха хьайийцар уж, хьалха леладаь гIулакхаш леладе мегаргдоацилга дIа а хайта. Цеха коллективо, партийнии профсоюзнии организацеша кхетабе, аьнна шоашка дIайийцар уж нах.

Iалахьмате нийса гIулакх дир лакхе бийцача болхлошца къаракъ мелаш хинна П. Сидоренко мастералла дIа а ваькха, слесаралла вахийтача цеха коллективо. Цул совгIа кхыча цехий юкъарча собранешка а дийцар из гIулакх. Из гIулакх дийцар комсомольскии профсоюзнии комитеташка, дукха тираж йолча «химик» яхача газета оагIонаш тIа. Пайданера гIулакх да заводе дIададоладаьр. Кадрай отдел декхарийла яьй, хулиганство лелаяь а, къаракъ менна а, прогулаш яь а моттигаш нийсъелча, цу дешах профсоюзнии, комсомольскии, партийнии комитеташка хоам бе аьнна.

Боккха къовсам лоаттабу завода партийнии профсоюзнии комитеташа тунеядцашта духьал пенгазеташца, юмористически изданешца, радиогазетаца, дукха тираж йолча газетаца.

№ 17-18 йолча цехера насосчик Кононенко соахка вытрезвителе хилар. «Химик» яхача газето фельетон язйир цох. ХIанз Кононенко харцахьара гIулакхаш леладеш вац. Цо къаракъаш а мелац, прогулаш а яц, балха тIехьа а вувлац.

Моттигаш нийслу, цхьаболча тунеядцашеи дисциплина телхаерашеи коллективо яхар ца деш а цхьаболча цехий кулгалхошеи профсоюза цехкомий председателашеи цу тайпара нах кхетабара лерттIа доал ца деш а. Электромонтер М. Бакланов массехказа къаракъ а менна балха ихав, цудухьа болх ца байташ дIа а ахийтав. Цунна доагIа балхаш даьд цун бригадацарча новкъосташа. Бригадни методах кхычар санна алапи а ийдаьд цо. Цеха доал дераша харцахьа тийннад цунна кхьыдарна нийсса алапи. Цул тIехьагIа балхара ваьлча къаракъ а менна хулиганство лелаярах суде вахар Бакланов. Цеха коллективо, из кхетар дог а доахаш, судага каьхат а яздаь, условно ши шу суд мара ца яйташ, доалах хьайийцар из. Бакъда, из кхета-м кхетанзар. Кхы а вогIа лела ваьлар из. Заводской комитето бокъо а енна балхара дIаваьккхар Бакланов.

Белгалдаккха дезаш да, Бакланов кхетавара гIулакха коллективо лаьрххIа къахьийга ца хилар. Нагахь санна коллективо кхыча общественни организацеша а цу гIулакха лерттIа доал дах хиннадаларе, вIаштIехьдаргдар Бакланов кхетаве.

Харцахьара тIулакхаш леладераш кхетабара доккха новкъостал ду товарищески судаша. Соахка декабрь бетта къаракъ а менна шоай лоIамах балха тIера а баьнна, Каргалинске бахача № 7 йолча цеха болхлошта Коноваленконеи Кавалеваи товарищески суд йир. Общественни выговор йир царна. Цу гIулакхо тоайир цар къахьегама дисциплина.

Цу масалаша хьагойт тунеядцаштеи къахьегама дисциплина телхаераштеи духьала лоаттабеча къовсаме мел лоархIаме я коллектив, общественность. Духхьал коллектива мара могаргдац цу тайпарча нахах бокъонца бола вай общества членаш бе.

А. ПУХОВИЦКИЙ.